

ALUMINIJ

Glasilo delovnega kolektiva tovarne glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo

IZDAJA DELAVSKI SVET
TOVARNE GLINICE IN
ALUMINIJA
»BORIS KIDRIČ«
KIDRIČEVO

UREDNIŠKI ODBOR

Janez Kostanjevec, predsednik, Filip Dolinar, Ivan Horvat, Stojan Kerbler, dipl. ing., Franc Meško, Simon Pešec, Janez Sukič, Milan Trop, dipl. ing., Franc Vrlič, Anton Zadravec in odgovorni urednik tovarniškega časopisa Stane Tonej, dipl. ing.
Tisk CP Mariborski tisk Maribor

ŠT. 5

JULIJ 1966

LETNIK IV.

VI. KONGRES SZDLJ V BEOGRADU

4. JULIJ

VECMESEČNA POSEBNA AKTIVNOST ČLANSTVA SZDL NAM JE DALA ČUTITI, DA BO VI. KONGRES SZDLJ RAZPRAVLJAL O ZELO POMEMBNIH VPRAŠANJIH. ZE V. KONGRES SZDL SLOVENIJE IN KONGRESI PO OSTALIH REPUBLIKAH SO DALI DOVOLJ MOČNO OSNOVO ZA RAZPRAVE NA VI. KONGRESU.

Kongres se je začel 7. 6. 1966 ob 9. uri. Dvorana zveze sindikatov Jugoslavije je bila nabito polna. Kongresu je prisostvovalo okrog 1400 delegatov in gostov. Ob prihodu tov. Tita v kongresno dvorano smo vedeli, da je nastopil čas pričetka kongresa. Tov. Lazar Koliševski je uvodoma pozdravil razen domačih gostov in delegatov kongresa še 52 predstavnikov delegacij naprednih gibanj v svetu. Nato je sledil govor predsednika republike tov. Tita.

Tov. Tito je v svojem izjavljanju zajel čas med V. in VI. kongresom SZDLJ in pri tem ugotovil, da sicer vse slabosti, ki so spremljale SZDL, daleč zaostajajo za uspehi, ki jih je do sedaj dosegla SZDL.

Naše delovne organizacije imajo zdaj zelo velike naloge. Dolžnost proizvajalcev je, da industrijo in vse naše gospodarstvo postavijo na čvrste in realne temelje. Gospodarska reforma, ki smo jo začeli izvajati lani, je bila zlasti pri delovnih ljudeh, proizvajalcih, z zadovoljstvom sprejeta. Stvar članov socialistične zveze je sedaj, da spremljajo razvoj in izvajanje gospodarske reforme. Ko govorimo o naši reformi, ne smemo pozabiti, da ni samo gospodarska, marveč hkrati tudi družbena. To se pravi: njen cilj je razvijanje odnosov med ljudmi, odnosov v družbi.

Naši delovni ljudje niso več pripravljani pritegniti jermena. Imamo že dovolj materialnih sredstev za bazo, da bi postopoma tudi malo počasneje napredovali v povzdigu industrije in našega gospodarstva nasploh. Težave bi nam utegnile povzročiti samo to, če bi nekateri ljudje skušali izigrati naše sklepe, sprejete na VIII. kongresu in III. plenumu CK ZKJ. Zato mislim, da moramo vsi — ne samo člani ZK — budno spremljati izpolnjevanje sklepov VIII. kongresa ZKJ in III. plenuma. Nadalje je tov. Tito obsodil vojno proti vietnamskemu ljudstvu in jo nazval kot krivično in nečloveško. V svojem govoru je razložil pomen napredne organizacije OAE, pomen nevezanih držav, zakaj je potrebna atlantska zveza in zoper koga, obstoj NDR in dejstva in na koncu razložil vlogo Jugoslavije v svetu in njen ugled. Tov. Tita so med govorom večkrat prekinili z dolgimi aplavzi. Besedam, ki nam bodo vsem Jugoslovanom ostale v spominu in ki jih je tako prepričevalno izgovoril: »Socializem gradimo

za našega sedanjega človeka in za bodočo generacijo,« je sledil nadvse dolgi aplavz z velikim odobravanjem.

Govoru tov. Tita je sledil uvodni referat predsednika zveznega odbora SZDLJ Lazara Koliševskega. Lazar Koliševski je v uvodnem referatu podprl težnje, naj postane socialistična zveza še bolj odprta za vsa stališča in mnenja. Postavlja naj se po robu vsemu, kar vleče nazaj, vendar je treba biti pri razpravljanju strpen, saj to omogoča svobodno in ustvarjalno razpravo, ki pelje k skupnemu, realnemu in uresničljivemu dogovoru.

Kongres je v popoldanskem času razpravljala naprej. Tu so razni delegati povedali svoje probleme, navete in želje ter skušali na ta način pomagati pri delu kongresa. Kongres so pozdravljali tudi predstavniki strank naprednih gibanj raznih držav.

Delo kongresa je pozneje teklo v šestih komisijah. Osman Karabegović je dejal, da osnutek resolucije o nalogah SZDL pri izvajanju kmetijstva na vasi jasno ugotavlja, da bo družbeno organizirana proizvodnja tudi v prihodnje glavni nosilec sodobnega visokoproduktivnega kmetovanja.

Osnutek resolucije o razvoju družbenih odnosov v komuni in družbenih službah obravnava sledeča vprašanja: kako pospešiti začete procese, da delovni ljudje sami odločajo o družbenem in ekonomskem razvoju komune, jasnejši razgled po perspektivah razvoja odnosov v komuni itd.

Besedilo osnutka resolucije o družbeno-ekonomskem položaju, izobraževanju in vzgoji ter o udeležbi mladine pri samoupravljanju močno poudarja pozornost osnovnim šolam, izobraževanju odraslih in vzgoji mladine.

V predlogu statuta SZDLJ je težišče na še večjih možnostih, da bi delovni ljudje in občani lahko neposredno razvijali svojo družbeno-politično dejavnost, vplivali na vsebino dela SZDLJ in neposredno sodelovali pri oblikovanju stališč in političnih dogovorov. V razpravi, ko smo obravnavali osnutek resolucije o nalogah SZDL pri razvijanju samoupravljanja in neposredne socialistične demokracije, je bilo poudarjeno, da se moramo v družbeno politični dejavnosti opirati predvsem na politično in idejno analizo tokov in dogajanj. V ospredju nalog je uresničevanje reforme, od česar je odvisna razvojna smer celotne družbe. Ugotovljeno je bilo, da si v političnem življenju ne moremo pomagati z rutino in prakticizmom, družbeno-politična dejavnost mora temeljiti na analizi razmer in proučevanju pojavov.

Razprava o osnutku resolucije o nacionalnih odnosih, razvijanju in krepitvi enakoprav-

nosti, bratstva in enotnosti Jugoslavije, daje več prostora pozitivnim mednarodnim odnosom, s tem pa poudarja, da je nacionalistične pojave mogoče odpraviti le z doslednim razvijanjem in uveljavljanjem samoupravnih pravic vseh narodov in narodnosti in le s tem se lahko borimo proti birokratskim silam in nacionalističnim težnjam razrednega izvora na vseh področjih našega družbeno-ekonomskega življenja. Pri tem pa ne smemo zapostavljati tudi organizirane politične dejavnosti socialističnih sil.

Po enoinpoldnevni razpravi dela po komisijah se je ponovno sestel celotni plenum. Vse komisije so v tem času pripravile končne osnutke resolucij VI. kongresa.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Ko letos praznujemo 4. julij, dan borca, praznik, ki ga ne praznujemo samo borci, ampak ga praznujejo vsi delovni ljudje naše nove socialistične Jugoslavije, ne morem, da ne bi napisal nekaj besed o tem pomembnem prazniku. Ta praznik je letos še posebej pomemben, ker praznujemo 25-letnico oboroženega upora jugoslovanskih narodov zoper fašizem in vse domače izdajalce.

Ko so fašisti 6. aprila vdrli v Jugoslavijo, jo razkosali in preplavili s fašističnimi divizijami in domačimi izdajalci in pričeli z grozovitimi zločini nad mirnim in neoboroženim prebivalstvom, je komunistična partija Jugoslavije pod vodstvom tovariša Tita premišljeno pripravljala oborožen odpor za osvoboditev domovine ter za usta-

novitev nove demokratične Jugoslavije bratskih narodov.

Na poziv KPJ je 4. julija 1941. leta zajel plamen vstaje proti okupatorju celotno našo državo od Triglava do Vardarja in tako se je pričela brezkompromisna borba z okupatorjem in vsemi domačimi izdajalci. Pričela se je borba za nacionalno osvoboditev in pravično socialno ureditev.

Naši narodi so ogromno doprinesli za skupno zmago nad fašizmom, tako da lahko smelo trdimo, da so jugoslovanski narodi med NO borbo priborili zmago s krvjo in življenjem svojih najboljših sinov in hčera, saj je na fronti, v koncentracijskih taboriščih ter na moriščih in množičnih pokolih prebivalstva izgubilo svoja življenja 1.700.000 ljudi.

Naša generacija, ki je neposredno sodelovala v NOV, se s ponosom spominja na dneve in leta, ki predstavljajo zgodovinsko prelomnico v zgodovini naših narodov. Z veliko hvaležnostjo se spominjamo svojih tovarišev in tovarišic, ki so padli v številnih borbah širom naše domovine na raznih bojiščih, v ilegalnem delu, fašističnih zaporih in koncentracijskih taboriščih.

Ko obujamo spomine na tako velike dogodke ob tako pomembni obletnici, ko je po štiriletni krvavi borbi kapitulirala fašistična Nemčija, kar bo v zgodovini ostalo nepozabno, se lahko še enkrat vprašamo, kaj je za nas in današnji čas pomenila 4-letna krvava borba, kako smo borci prenašali borbene tradicije NOB na našo mladino, na kateri bo v bodoče slonela naša nova socialistična skupnost, naša s krvjo prepojena domovina Jugoslavija.

Štiriletni osvobodilni boj in končno zmaga nad fašizmom pomenita za čas, v katerem živimo, posebno pa še za mlado generacijo, ogromno pridobitev, saj smo se poleg osvoboditve izpod okupatorja rešili tudi kapitalističnega sistema in s tem tudi izkoriščanja človeka po človeku. Popolnoma se uveljavlja delavsko in družbeno samoupravljanje, nenehno se pogloblja naša socialistična demokracija.

Do vedno večje veljave prihaja človek-proizvajalec in ustvarjalec. Naš družbeni socialistični sistem, v katerem predstavlja največjo vrednost delovni človek, je postal privlačna sila za vse ostale narode, ki se osvobajajo kolonialnega in kapitalističnega suženjstva. Zato je naša dežela s tovarišem Titom na čelu postala pomemben politični faktor in velik pobudnik miru v svetu. Kot taka sodeluje z vsemi državami z različnimi družbenimi sistemi in ideologijami, kar je edino pravilno, da bi preprečili novo katastrofo, ki grozi človeštvu. Naša dolžnost je, da se v kolektivu, ki nosi ime po velikem borcu revolucije (Nadaljevanje na 2. strani)

Janez Horvat pri brušenju

Gospodarski razvoj Slovenije do leta 1970

Skupščina SR Slovenije razpravlja in sprejema sklepe o osnovnih načelih in smernicah gospodarske politike, ki mora biti izražena v srednjeročnem planu družbeno-ekonomskega razvoja SR Slovenije v obdobju do leta 1970.

Pri tem ugotavljamo, da je osnovni cilj družbeno-ekonomskega razvoja v naslednjem obdobju doseči optimalno gospodarsko rast in na tej osnovi dvig življenjskega standarda. To naj bi dosegli v prvi vrsti z bolj smotrnim in intenzivnejšim izkoriščanjem vseh virov proizvodnje in s prilagajanjem družbenega razvoja pogojem po gospodarski reformi, in da je družbeni plan za naslednje obdobje eden od najpomembnejših dejavnikov reforme in osnova za ukrepe pri izvajanju dolgoročne politike razvoja na posameznem področju.

Da bi dosegli osnovni cilj razvoja v naslednjem obdobju, je potrebno preiti od ekstenzivnega k intenzivnemu gospodarjenju, za kar je v Sloveniji potrebno zlasti:

● celotno gospodarstvo odločno usmeriti v modernizacijo, da bi se tako uspešno vključevali v mednarodno menjavo;

● uskladiti proizvodnjo energije s potrebami potrošnje in odpraviti zaostajanje v prometu;

● čimbolj povezati dejavnosti družbenih služb s cilji in naporji gospodarstva, uskladiti njihov razvoj s potrebami družbe in gospodarstva ter jim pri tem zagotoviti čimvečjo finančno stabilnost. Posebno pozornost posvetiti ustreznemu izobraževanju kadrov ter učinkovitejšemu razvoju in vključevanju raziskovalne dejavnosti v proizvodnjo.

Eden izmed temeljnih pogojev za realizacijo teh nalog je ustvarjanje čimvečjega dohodka v gospodarstvu in takšen razvoj samoupravnih organov, ki v pogojih družbene lastnine zagotavlja stalno rast produktivnosti dela in učinkovitosti v družbenem merilu. Ker so rešitve teh vprašanj v veliki meri odvisne tudi od ustreznosti gospodarskega sistema, bo Slovenija v okviru federacije sodelovala pri naporih, da se gospodarski sistem čimbolj prilagodi postavljenim gospodarskim ciljem.

Plan mora čimbolj realno oceniti možnosti razvoja v prihodnjem obdobju na osnovi vseh dejavnikov, ki lahko vplivajo na ta razvoj. V planu mora biti ocenjeno, kako bodo posamezni dosežki in ukrepi v tem planskem obdobju vplivali na razvoj v obdobju po letu 1970, in izraženo, kaj je treba v tem obdobju ukreniti na področju gospodarstva glede na pričakovani oziroma zaželjeni razvoj v obdobju po letu 1970.

Politika, ki jo bo Slovenija vodila na področju gospodarstva

VI. KONGRES SZDLJ

(Nadaljevanje s 1. strani)

S sprejetjem sedmih kongresnih resolucij, novega statuta SZDLJ in z izvolitvijo zvezne konference ter nadzornega odbora je bil VI. kongres SZDLJ končan.

Kongresu sva iz ptujske komune prisostvovala predsednik občinskega odbora SZDL Slovenije Franjo Rebernak in jaz. Simon Pešec

4. JULIJ

(Nadaljevanje s 1. strani)

cionarju Borisu Kidriču, bori mo za resnično delavsko samoupravljanje in dosledno izvajanje gospodarske reforme, ki je za naš nadaljnji razvoj družbe velikega pomena, da se tako vsaj delno oddolžimo vsem padlim za svobodo, ki jo mi uživamo. Ernest Jamer

stva v naslednjem obdobju, bo slonela na naslednjih načelih:

● zaradi tega, ker imajo nekatere gospodarske dejavnosti poseben pomen za razvoj celotnega gospodarstva in ker po svoji funkciji ustvarjajo splošne pogoje za razvoj vseh drugih dejavnosti, bo republika posebej podpirala njihov razvoj. To velja zlasti za energetiko, železniški promet in cestno gospodarstvo, kjer bo svoje intervencije izvajala na osnovi kompleksne dolgoročne energetske bilance in bilance prometnih tokov;

● omogočala bo hitrejši razvoj vseh tistih gospodarskih dejavnosti, ki so se v preteklosti zaradi nekaterih objektivnih pogojev ali pa razlogov gospodarske politike v preteklosti še vse prepočasno razvijale. To velja zlasti za turizem, kmetijstvo, gozdarstvo, stanovanjsko, komunalno in vodno gospodarstvo;

● za ostala gospodarska področja bo treba izdelati ustrezne analize, ki naj pokažejo, katere gospodarske dejavnosti

imajo v Sloveniji največje možnosti za uspešno gospodarjenje in jih bo zato kazalo v bodoče podpirati.

Da bi dosegli čimbolj smotrne zaposlitve razpoložljive delovne sile, naj plan predvidi ukrepe za izvajanje take politike razvoja na posameznih področjih, na katere lahko vpliva SR Slovenija, da bo našlo zaposlitev na ekonomsko utemeljenih delovnih mestih čimvečje število delovnih ljudi.

Se naprej je treba podpirati prizadevanje za tako delitev osebnega dohodka, ki bo sama po sebi vplivala na izboljšanje kvalifikacijske strukture zaposlenih in na najbolj racionalno zaposlitev delovne sile.

V srednjeročnem planu mora priti do izraza velika odgovornost SR Slovenije na področju splošne potrošnje, kar zlasti velja za proračunsko potrošnjo in potrošnjo sredstev socialnega zavarovanja. V planu mora priti do izraza taka politika oblikovanja in razporejanja razpoložljivih sredstev splošne potrošnje, da bo v okviru mate-

rialnih možnosti omogočala racionalen razvoj vseh oblik splošne potrošnje, hkrati pa ugodno vplivala na razvoj proizvodnih sil.

V srednjeročnem planu mora biti predviden tudi način učinkovitega spremljanja njegove realizacije. sj

Visoko kvalificiran kovač Lovro Kiselar pri svojem delu

Vsklajevanje splošnih aktov z novimi predpisi bo osnovna naloga novega upravnega odbora

Nekaj pred koncem mandatne dobe prejšnjega upravnega odbora so bili sprejeti popravki statuta podjetja. V prehodnih in končnih določbah statuta je določeno, da je potrebno v roku 4 mesecev po uveljavitvi statuta spraviti v sklad določbe splošnih aktov podjetja in delovnih enot, ki niso v skladu s statutom in zakonitimi predpisi.

V mandatni dobi prejšnjega upravnega odbora so bili pripravljene oziroma usklajeni naslednji pravilniki: pravilnik o delovnih razmerjih, pravilnik o organizaciji in delu počitniškega doma, pravilnik o tehničnih izboljšavah, pravilnik o izplačevanju iz sredstev skupne porabe za letni dopust članom delovne skupnosti v gotovini in pravilnik o varstvu pri delu.

Organi upravljanja pridejo pri svojem delu mnogokrat do težav, ker nimajo predpisov procesualnega značaja, t. j. poslovnikov o svojem delu. Nujno potrebno je, da delavski svet, upravni odbor in sveti proizvajalcev čimprej sprejmejo svoje poslovnike, v katerih mora biti predpisano, kako ukrepa organ upravljanja v posameznih konkretnih zadevah.

Ze na prejšnjem delavskem svetu je prihajalo do ostrih diskusij o glasovanju in o vrstnem redu, po katerem bi naj bili dali posamezne predloge na glasovanje. — Vsem takšnim diskusijam, ki trajajo včasih dalj

časa, bi se lahko izognili, če bi imeli poslovnike.

V našem podjetju imamo več raznih pravilnikov, ki urejajo delo na posameznih področjih in trenutno niso usklajeni s predpisi.

Upravni odbor bo moral tako pregledati določila pravilnika o požarno-varnostni zaščiti, pravilnika o dodeljevanju stanovanj — delavski svet je za ta pravilnik že dal določene smernice, ki bi jih bilo potrebno vnesti v popravljeni pravilnik, tako da bi lahko vsak član delovne skupnosti že vnaprej vedel, kdaj je upravičen do stanovanja, — pravilnika o priznavanju polkvalifikacije, kvalifikacije in visoke kvalifikacije in pravilnika o štipendiranju študentov visokih in višjih šol ter dijakov srednjih šol. Slednja pravilnika bi bilo primerno združiti v en pravilnik in tako urediti štipendiranje in izobraževanje ter priznavanje kvalifikacij ter dajanje pomoči pri izrednem študiju, vse z enim pravilnikom.

Zraven vsega omenjenega bo ponovno potrebno popraviti pravilnik o delovnih razmerjih in ga uskladiti z dopolnitvami temeljnega zakona o delovnih razmerjih, ki bodo v kratkem sprejete.

Upravni odbor bo torej moral poskrbeti, da bomo imeli interno zakonodajo usklajeno s splošno zakonodajo.

K.n.

Elektro magnetne sile v aluminijских pečeh in njihov vpliv na delovanje peči

Obratovanje velikih aluminijских pečeh je pokazalo, da so elektro magnetne sile toliko močne, da je motena normalna proizvodnja v pečeh in da je manjša učinkovitost proizvodnje. Zato je važno te sile dobro spoznati in jih skušati znižati.

Električni tok, ki teče ob in v elektrolitskih pečeh, povzroča magnetna polja. Magnetno polje v različnih delih peči vpliva s silo na različne dele peči, ki vodijo tok. Posebno zanimive so sile, ki nastanejo zaradi magnetnega polja med anodo in katodo; delujejo na elektrolitsko kopel in tekoči aluminij, ki pokriva dno peči. Nastane gibanje tekočine in del tekočine se dvigne.

Za dobro delovanje elektrolitskih pečeh mora biti medelektrodna razdalja skrbno nadzirana. Delovanje peči je skrajno občutljivo na spremembo razdalje med anodo in katodo, kar je znano izkušenim posluževalcem v elektrolizah.

Ker je gladina aluminija nagnjena, je razdalja do anode različna, če je dno anode vodoravno. Vendar se električni tok razdeli tako, da je gostota toka na manjši razdalji večja, zato je tudi poraba anode večja in tako se sama nastavi enaka medelektrodna razdalja. Sprememba celotnega toka peči spremeni relativno višino gladine kovine in s tem se tudi spremeni medelektrodna razdalja. Zato je treba stremeti, da bo tok čimbolj enakomeren.

Pojav elektromagnetnih sil je posebno važen v velikih aluminijских pečeh, čeprav nastopa v vsaki peči. Pri velikih aluminijских pečeh so zaradi močnega električnega toka tudi magnetna polja zelo močna in so zato sile izdatne. Povzročijo velike razlike višine gladine tekoče kovine. Da se temu izognemo, je treba poskusiti elektro magnetne sile zmanjšati ali pa jih celo popolnoma odpraviti.

Tok prihaja v aluminijisko peč po anodnem vodniku in klinih v anodo, skozi elektrolitsko kopel in kovino, skozi dno peči do železnih zbiralnih vodnikov in zapušča peč v katodnih vodnikih. Celotno pot toka razdelimo v različne dele in tako potem določimo jakost magnetnih polj.

Prisotnost železnih delov povzroči zaradi fero-magnetnih lastnosti železa določene težave. Ta trenutek omalovažujemo

vpliv železnih delov. Pozneje bomo upoštevali še ta vpliv.

Problem omejimo na magnetno polje med anodo in dnom peči. V tem prostoru so številna magnetna polja:

1. tok v anodnem vodniku povzroči magnetno polje, ki ima v glavnem vodoravno smer in je pravokotno na vzdolžno os peči. Nesimetrija prihajajočega toka je vzrok, da je polje močnejše na enem koncu peči kot na drugem. Na jakost tega polja ima precejšen vpliv lega anodnega vodnika;

2. tok v zbirnih vodnikih povzroči magnetno polje, ki ima v glavnem vodoravno smer, toda vzporedno z vzdolžno osjo peči. V dveh polovicah peči, na vsaki strani vzdolžne simetrije, sta si smeri magnetnih polj nasprotni. Jakost polja vzdolž srednjice peči je nič in narašča proti stranskim stenam peči;

3. med anodnim vodnikom in dnom peči mora biti smer toka navpična. Glede na to leži smer magnetnega polja, ki ga povzroči ta tok, v vodoravni ravnini. V eni točki pod srednjim delom anode je jakost tega polja nič. Ob robu anode je lahko jakost polja precejšnja. Smer polja znotraj vodoravne ravnine je vedno približno tangencialna na rob anode in kaže smer okoli anode.

4. tok v katodnih vodnikih povzroči magnetno polje, katerega smer je med anodo in dnom peči navpična;

5. zaporedje peči je sestavljeno iz dveh vrst, tako da nastane zanka in sta vrsti peči postavljene z bokom ob bok. Celoten tok ene vrste povzroči magnetno polje v pečeh druge vrste. Smer tega polja je med anodo in dnom peči navpična.

Vpliv železnih delov

Upoštevatni moramo železne ali jeklene dele, ki vplivajo na magnetna polja. Če gledamo polje med anodo in dnom peči, se odraža delovanje železnih delov na dva načina:

(Nadaljevanje na 3. strani)

Iz elektrodelavnice

UPRAVNI ODBOR V PRETEKLI MANDATNI DOBI

Upravni odbor podjetja voli delavski svet vsako leto. Njegova mandatna doba traja torej samo eno leto. — Mnogokrat slišimo, da upravni odbor pogosto zaseda, zato objavljamo nekaj podatkov o delu upravnega odbora v pretekli mandatni dobi.

Upravni odbor se je sestel skupaj 28-krat, in sicer je imel eno primopredajno sejo, 14 rednih sej in 13 nadaljevalnih sej. Upravni odbor je svoje delo opravljal ob aktivni udeležbi vseh članov.

Največjo pozornost je posvečal izvrševanju sklepov delavskega sveta in drugih organov upravljanja, sodeloval je pri pripravljanju predlogov za razpravo in sklepanje na delavskem svetu, nadzoroval je zakonitost poslovanja delovnih enot, predlagal je smernice poslovne politike podjetja, pripravljaj predloge perspektivnega plana in programa ter gospodarskega načrta za leto 1966, dajal je razne smernice svetom proizvajalcev posameznih delovnih enot, razpravljaj je o zaključnem računu, delitvi dohodkov, obračunu osebnih dohodkov, imenoval je inventurne komisije in razpravljaj o inventurnem popisu ter o razlikah, ki so bile izkazane po inventuri, ter o predlogih inventurne komisije in inventurnega oddelka za izboljšanje evidence osnovnih sredstev.

Na področju notranje zakonodaje je upravni odbor pripravljaj oziroma pregledoval in dajal v razpravo osnutke pravilnikov in poslovnikov, ki jih je sprejemal delavski svet, ter v zvezi s tem usmerjal razpravo o predlogih splošnih aktov naše delovne skupnosti, nadalje je skrbel za pravilno poslovanje podjetja na temelju sklepov delavskega sveta in v skladu s sprejetimi splošnimi akti podjetja in odločal o pritožbah in prošnjah članov delovne skupnosti v svoji pristojnosti.

Proizvodnji in finančno materialnemu poslovanju je upravni odbor posvečal tudi vso skrb. V času, ko je bila sprejeta gospodarska reforma, se je upravni odbor na več sejah ukvarjal z vprašanji nadaljnega dela našega podjetja in razpravljaj o ukrepih, ki bi jih bilo potrebno storiti v zvezi z gospodarsko reformo. Pripravil je tudi predloge za določitev cen naših proizvodov v okviru zakonitih predpisov.

Delavski svet je te predloge v celoti osvojil.

V zvezi s tem je upravni odbor razpravljaj tudi o poročilih direktorja, ki so se nanašala na količinsko proizvodnjo in na proizvodne probleme, ki so se pojavili v posameznih obratih.

Delavskemu svetu je predlagal, da naj zavzame konkretna stališča do posameznih problemov.

Svetom proizvajalcev je dal priporočila za razpravo in najostrejšje ukrepe, da bi proizvodnjo izboljšali in da bi zadeve, ki so predstavljale probleme, odpravili oziroma uredili.

Se vedno se pojavlja pri posameznih delovnih enotah težnja po zvišanju zasedbe posameznih delovnih mest oziroma po otvoritvi novih delovnih mest. Upravni odbor je o vseh takšnih predlogih razpravljaj in dajal konkretne predloge delavskemu svetu, ki je skoraj v vseh primerih upošteval mnenje upravnega odbora.

V pretekli mandatni dobi je izšlo tudi mnogo novih zakonskih predpisov. Upravni odbor je skrbel za usklajitev splošnih aktov podjetja s temi predpisi.

Upravni odbor se je ukvarjal tudi z vprašanji družbenega standarda, predvsem nadaljnje izgradnje stanovanj, organizacije toplera in hladnega obroka, dotacij organizacijam in društvom ter še z drugimi zadevami iz tega področja.

Na vsaki seji je upravni odbor razpravljaj tudi o najrazličnejših vlogah, odobravaj službena potovanja v inozemstvo, razpravljaj o varnosti pri delu in o najrazličnejših tekočih zadevah.

Iz vsega povedanega je razvidno, da je upravni odbor v pretekli mandatni dobi aktivno delal, kar izhaja tudi iz pozitivno zaključnega leta in iz proizvodnih pokazateljev, ki jih objavljamo v našem časopisu.

Upravni odbor se vsako leto srečuje vedno z novimi problemi, ki jih je potrebno rešiti. Tudi novi upravni odbor, ki je bil izvoljen na prvi seji delavskega sveta, čaka vrsta nalog. Vso pozornost bo moral posvetiti proizvodnji in nadaljnji izgradnji podjetja, predvsem pa tudi investicijskemu vzdrževanju. Znano je, da je v preteklem letu proizvodnja zelo nihala in da so se pojavljale najrazličnejše motnje, ki so vplivale na to, da niso bili doseženi postavljeni plani. Vso skrb bo treba posvetiti torej stabilizaciji proizvodnje.

Če bomo stremeli za čim boljšo in čim cenejšo proizvodnjo, se bomo s tem najaktivnejše vključili v gospodarsko reformo in uresničevali njene cilje.

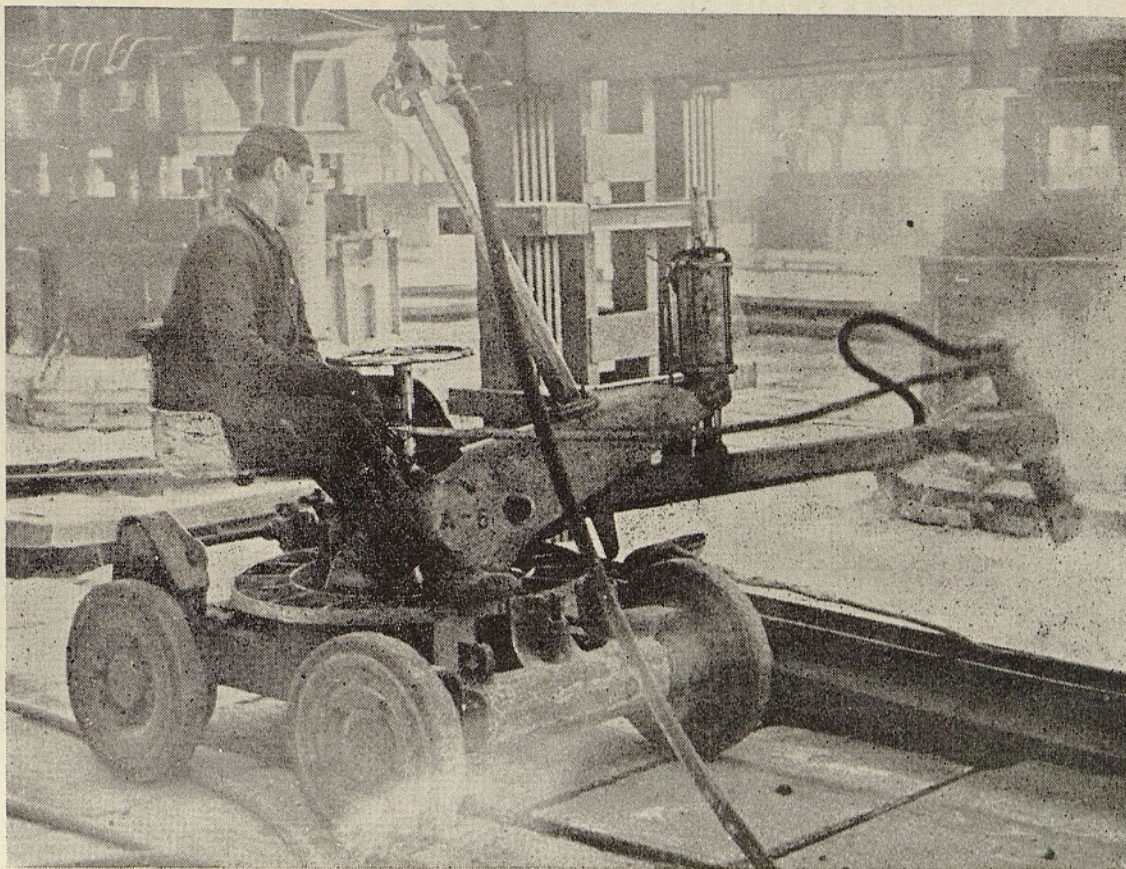
K.-n.

peči v notranjosti anode vleče magnetno polje v prostor med anodo in dnom. Ta težnja je tem večja, čim več je železnih delov in manjša, če železni deli oblikujejo magnetni tok okoli anodnega vodnika, tako da je prostor med anodo in dnom del tega magnetnega toka.

Vpliv klinov na magnetno polje je odvisen od razporeditve klinov. Puljenje klinov ima precejšen vpliv na spremembo moči magnetnega polja. Pri temperaturah nad približno 770 stop. C izgubi železo svoje feromagnetne lastnosti in posledica je, da deli klinov nad to temperaturo ne vplivajo na gostoto magnetnega polja.

T. M.

Nepravilen način dela

Zakaj? Zato ker tovariš kot prebijalec skorje v elektrolizi ne uporablja obraznega ščitnika.

Delavec na sliki je v tem primeru kršil naslednje:

1. Interne predpise obrata o varstvu pri delu

2. Splošne določbe temeljnega zakona o varstvu pri delu (Uradni list SFRJ, št. 15/65)

Tovrstno delo, ki ga je tovariš opravljal brez zaščite, lahko privede do naslednje nevarnosti:

Vroča glinica in kriolit ter tekoče lepilo lahko brizgnejo po obrazu delavca in lahko povzročijo težke nezgode, v najtežjem primeru pa privedejo do oslepitve.

Ljubo Keber

Najti in preprečiti nevarnost!

Ena od osnovnih utemeljitev v oblasti varstva pri delu je, da ima vsaka nezgoda-nesreča svoj vzrok. Glavni vzrok lahko pripada skupini osebnih vzrokov, ki so odvisni od dela in osebnosti ponesrečenca, ali pa pripada objektivnim vzrokom, ki izhajajo iz delovne sredine in iz okolnosti izven moči posameznika. V največ primerih je to sestav večjega števila, a včasih tudi cele verige vzrokov.

V modernih tovarnah je možno vse te vzroke, ki privedejo do teh ali onih nezgod, zahvaljujoč strokovnemu osebju in organizacijskim meram, privedi na najmanjšo možno mero ali jih je celo možno popolnoma odstraniti.

Preventivni ukrepi proti nesrečam pri delu morajo biti sistematski in redni. Za to obstajajo določene faze:

1. spoznati se z vsemi možnostmi o nastanku nezgod,
2. raziskati in določiti vzroke nastajanja nezgod, do katerih je prišlo,
3. odstraniti vzroke in
4. strogo se držati ukrepov.

Britanska tvrdka »Dunlop Rubber Co« je izdelala dobre direktive v »Priročniku preventivnih ukrepov proti nezgodam«. Ta knjižica lahko zelo veliko pomaga pri odkrivanju glavnih napak in s tem tudi začetek uvajanja sistematičnega in uspešnega odkrivanja preventivnih ukrepov v varnostni službi.

Vsebinska priročnika je naslednja:

Izsleditev rizika

1. Sigurni delovni pogoji

a) Ste pregledali vse delovne postopke spričo varstva pri delu?

b) Ali vsi delavci poznajo osnove varstva pri delu?

c) Ste uvedli nove varnostne principe?

d) Ste popolnoma pojasnili vprašanje delovne varnosti?

e) So bili v vašem podjetju primeri, na osnovi katerih je možno sklepati, da določen delovni postopek ni varen?

f) Ali spoznavate nove delavce s predpisi varstva pri delu in z varnimi delovnimi postopki v obratih, pogonih in odgovarjajočih strokah?

g) Ste morali disciplinsko ukrepati proti delavcem, zato ker se niso držali varnostnih predpisov, pogonskih navodil?

2. Strojne naprave

a) So vsi vrteči se deli, krila, prenosi, jermeni in nevarni deli stroja z zaščitnimi pokrovi ali drugim zaščitnim sredstvom?

b) So vse te zaščite popolnoma brezhibne?

c) Ste izvedeli, da so tako zaščito kje odstranili ali da je pomanjkljiva?

d) Ali pred začetkom vsake izmene pregledajo vse varnostne naprave, če so brezhibne?

e) So zaščitne naprave tako konstruirane, da je tudi ob izpadu iz dela vseeno zagotovljena varnost?

f) Imate težave, ker delavci ne uporabljajo predpisanih zaščitnih osebnih sredstev?

3. Varen dohod

a) So vsa mesta, na katerih se dela ali pa bi se moglo delati, lahko in enostavno dostopna?

b) Obstajajo mesta z neravno površino, kjer se tla nepravilna in kjer se menjajo razne površine, ali pa da so v tleh luknje, odprtine ali vzbokline?

c) Obstajajo kraji, kjer drsi, ki so zamazani z oljem, vodo

ali masnim blatom ali premazani s pasto, ki je preveč gladka?

d) Ali na vaših hodnikih in prehodih obstajajo časovne prepreke in ali se na njih nekaj dozidava?

e) So vsa mesta v vašem oddelku dovolj razsvetljena?

f) Se dosledno uporabljajo ustrezna sredstva za varnost, vključno tudi za dela na visoko ležečih mestih?

g) So urejena vsa stopnišča in ustrezne ograje?

4. Red na delovnem mestu

a) So vsi prehodi jasno označeni in se redno vzdržujejo?

b) Ali so na prehodih in pristopih, kjer so protipožarni aparati, in na električnih vodnikih ter na izhodih kakšne prepreke?

c) Ali je prostor med stroji poln odpadkov ali materiala, ali so na teh mestih luže olja ali drugih tekočin?

5. Poslovanje in skladiščenje

a) Ali ne bi poslovanja z materialom na nekaterih mestih mogli omejiti ali pa popolnoma opustiti?

b) Ali vsi delavci vzdigujejo tovar na pravilen način?

c) So povsod tla dovolj zavarovana pred čezmerno obremenitvijo?

d) Ni v vaši notranji transportni mreži pomanjkljivosti, ki bi mogle povzročiti nesrečo?

e) Skladiščijo pri vas pravilno material?

6. Orodje

a) Ste pregledali orodje v preteklem mesecu?

7. Naprave za dviganje

a) So povsod označene maksimalne dovoljene obtežbe?

(Nadaljevanje na 8. strani)

(Nadaljevanje z 2. strani)

1. železni deli izven anode so namenjeni tudi za to, da lovijo magnetne silnice, in jakost polja med anodo in dnom peči je zato manjša. Temu služi zlasti katodno korito in morda prevleka (ogrodje) anode, pa tudi zbirni železni vodniki;

2. po drugi strani lahko železni deli v anodi ali bolj točno med anodnim vodnikom in dnom peči v notranjosti oboda anode močno dvignejo jakost magnetnega polja, ki ga povzroča tok anodnega vodnika v prostoru med anodo in dnom peči. Magnetno polje se hoče od široke razprostranosti skrčiti v te železne dele. Vsak navpični železni del med anodnim vodnikom in dnom

Naše naselje bo lepše

Kidričevo je v »cvetu mladosti« (staro je šele 17 let) začelo spreminjati svoj zunanji videz, kar s ponosom ugotavljajo Kidričanci in z »zavistjo« vsi, ki jih pot pripelje v naselje, po opravih v tovarno ali kam drugam, in se navdušujejo vsi, ki jim danes pravimo turisti in se pridejo ob lepih popoldnevih in predvsem ob nedeljah osvežit v bazen, odpočit od naporenega dneva ali tedna.

Z nekaterimi objekti (bazen, vrtec, dvorana) se je naselje v zadnjih letih izpopolnilo, vendar bo še nekaj objektov potrebnih v naslednjih letih, da bo Kidričevo dobilo vse tisto, kar za svoje življenje nujno potrebuje. Krajevna skupnost pa ni mislila samo na potrebne objekte, temveč se je zavedala, da bodo vsi stanovanjski in drugi objekti dobili svoje mesto šele, ko bo urejena njihova okolica, ko bodo odstranjena neestetska drevesa in zasajena mlada parkovna drevesa, cvetoče grmičevje in bodo pisane cvetice krasile vsak balkon, grede pa posamezne objekte. Šele takrat bo privlačnejše ne le za stanovalce, temveč tudi za vse ostale. Zato je v letošnjem programu dela krajevne skupnosti predvsem ureditev poti, da bi med stanovanjskimi bloki zasejali travo in zasadili grmičevje ter drevesa, da bi gozdčiče v naselju očistili in »odprli« za sprehajanje, da bi otrokom odmerili košček urejene zemlje.

Takoj ko je skopnel zadnji sneg, smo z vso resnostjo pričeli z izpolnjevanjem postavljenih nalog, začeli smo čistiti šume, pripravljati poti in urejevati ceste. Tudi stanovalci so pridno pomagali in sami planirali zemljo med stanovanjskimi zgradbami, sejali so travo,

jo zalivali, tako da je danes že skoraj povsod mlada zelena trava, zasajali so cvetice, s kamioni so pripeljali drevesca in grmičevje, ki že krasijo s cvetovi ali zelenjem površine med bloki.

Tudi ceste in poti, ki so jih že lansko leto začeli oblačiti z asfaltno preprogo, bodo v glavnem letos zgotovljene, saj bomo asfaltirali razen parkirnih prostorov in avtobusnega postajališča, ki je že zgotovljeno, še ceste med četverčki in dovoze k večjim stanovanjskim zgradbam, kar bo bistveno pomagalo spremeniti zunanji videz, posebej še, ko bodo ob njih postavljeni vitki kovinski stebri, na vrhu katerih bo v obliki gobe zasvetila nova javna razsvetljava, ki bo zamenjala dotrajalo in neestetsko razsvetljava v naselju.

Tudi otrokom bo kmalu odmerjen potreben življenjski prostor s postavitvijo naprav in ureditvijo otroškega igrišča ter kotalkališčem, ki ga sedaj najbolj pogrešajo.

Poseben okras bodo tudi lepe »hišice«, ki jih bo postavila po naselju krajevna skupnost skupaj z lastniki avtomobilov in bodo postavljene za bloki 1 do 9 in med četverčki.

Se bi lahko našteval, kaj vse je še potrebno, da nam bo naselje enkrat v ponos, vendar ni mogoče vse hkrati in tudi ni na voljo sredstev, da bi vse v enem letu uredili, čeprav kolektiv tovarne z razumevanjem podpira akcije. Upajmo, da bomo dočakali tudi to, da bomo s ponosom lahko rekli: »To je pa naše naselje.« — seveda bo takrat še mnogo lepše, kot je že sedaj. MaC

Zakaj plačujem članarino?

Ni izjemen primer, če kakšen član kolektiva postavi vprašanje, zakaj plačuje sindikalno članarino. Ali ne bi bilo prav, če bi se o tem nekoliko pogovorili in si razčistili nekatere pojme, pripravljati poti in urejevati ceste. Tudi stanovalci so pridno pomagali in sami planirali zemljo med stanovanjskimi zgradbami, sejali so travo,

Predvsem to, da plačujemo članarino po lestvici, ki je bila sprejeta na kongresu ZSJ pred približno tremi leti. Torej plačujemo 0,6% od neto osebnih dohodkov, kar pomeni, da plačujemo več, če je naš zaslužek večji. Zdi se, da temu ne bi imeli kaj prigovarjati, ker smo pred leti sami želeli, da naj tisti, ki več zasluži, tudi plačuje več članarine (prej je bil maksimum članarine 250 dinarjev). Lahko bi sicer postavili vprašanje, ali ni odstotek (0,6%) previsok, je pa to zadeva, o kateri lahko odloča kongres na predlog članstva in prav zaradi tega sedaj o tem ne bi govorili, ker je zadeva trenutno nerešljiva.

Torej postavimo vprašanje: zakaj smo člani te organizacije in kaj imamo od te organizacije? Načelno stališče političnih organizacij v našem podjetju je, da naj bo vsak član kolektiva član delavske organizacije — sindikata. To se v našem

podjetju izvaja in ni v kolektivu nobenega, ki ne bi bil član te organizacije. Verjetno nekdo misli, da je pri tej težnji političnih organizacij poglavito vprašanje sredstev, ki se zbirajo od članarine. Da temu ni tako, se bomo lahko prepričali v nadaljevanju tega članka pri obrazložitvi dohodkov in izdatkov iz sredstev članarine. Če torej izvajamo to vprašanje kot bistveno pri delu naše organizacije, potem ostane le vprašanje politično organizacijske vloge naše organizacije.

Se bolj konkretno — vloga organizacije v našem podjetju. Težko bi bilo naštevati, kaj je vse naredila naša organizacija, ker bi za to potrebovali veliko časa in prostora, dejstvo pa je, da se vsaka zadeva, ki s svojo vsebino tangira kolektiv kot celoto, obravnava tudi v naši organizaciji. Se več. Naša organizacija je bila velikokrat inicijator političnih posegov, ki so izoblikovali marsikatero zadevo v prid našega delavca in kolektiva kot celote.

Mogoče, kar je tudi verjetno, vsi člani kolektiva za to ne vedo in zaradi tega tudi vprašujejo o vlogi naše organizacije. Nihče pa ne more trditi, da naša organizacija ni tista, ki bi veliko prispevala k izoblikovanju današnjega življenja v ko-

lektivno, ker je to znano slehernemu članu kolektiva.

Ni dolgo tega, ko je član našega kolektiva spričlo organizacije rekreacije grozil, da ne bo do (mislil je verjetno svoje sodelavce) plačali članarine tri mesece in si s tem denarjem plačali avtobusno vožnjo v rekreativni center. Temu tovarišu v pojasnilo naslednje: rekreacija — vožnja z avtobusi — se plačuje iz sredstev, ki jih za te namene dodeljuje kot namensko dotacijo delavski svet naši organizaciji in se za druge namene ne morejo uporabiti.

V kakšne namene pa porabljamo članarino? Predvsem moramo omeniti, da se zbrana članarina deli na dva dela: 35% ostane naši podružnici, 65% pa odvajamo višjim forumom. Za ilustracijo podatek o zbrani in porabljeni članarini v 1965. letu:

skupaj je bilo vplačanih dva milijona 975.840 S dinarjev. Višjim forumom je bilo odvedeno 65%, kar znaša 1.934.296 starih dinarjev, naši podružnici pa je ostalo 1.041.544 S dinarjev. Ze nekaj let nazaj uporabljamo del članarine (35%) le za pomoč članstvu, ki ga dajemo po odobritvi sindikalnih podružnic, ki so kompetentne za dajanje pomoči.

Ni malo teh primerov in že večkrat se je zgodilo, da je moral tovarniški odbor sindikata opozarjati na dodeljevanje pomoči le v nujnih primerih. Ker je v letu 1965 zmanjkalo sredstev iz dela članarine, je tovarniški odbor prosil delavski svet za odobritev, da bi del dotacije porabil za pomoč članstvu (dejansko za nakup spominskih daril upokojenim članom našega kolektiva. Tudi spominska darila kupujemo iz sredstev članarine). Tako torej porabljamo zbrana sredstva iz članarine.

Ker že obravnavamo vprašanje pomoči, potem si oglejmo, zakaj dajemo to pomoč. Lahko trdimo, da skoraj vso pomoč dajemo v primerih, ko je član kolektiva v bolniškem staležu in ne sprejema redno hranarino od socialnega zavarovanja.

Ob koncu postavimo še enkrat vprašanje: zakaj smo člani sindikalne organizacije in kam gre naša članarina? Glede članarine je menda zadosti pojasnil. Vemo pa tudi, zakaj smo člani te organizacije, vendar nočemo razumeti vloge naše organizacije v sedanjem času našega družbenega razvoja.

Prepričan sem, da s tem člankom nisem dal odgovora na marsikatero vprašanje, bilo pa bi prav, če bi si razčistili vprašanja o vlogi družbeno-političnih organizacij v našem podjetju z javno razpravo, ne pa z zavojalnimi kritikami, s katerimi kritiziramo dejansko sami sebi.

PREBERITE TUDI TO!

Šole se zapirajo in mladina odhaja na počitnice. Vroči poletni dnevi niso primerni za učenje in tudi učenci morajo imeti svoj odmor.

Podobno je tudi s strokovnim izpopolnjevanjem odraslih, ki so od zgodnje jeseni obiskovali razne seminarje, tečaje in predavanja. Sedaj je »sezona« izpitov in mnogi člani naše skupnosti dokazujejo svoje znanje pred izpitnimi komisijami pri nas, na dopisni šoli ali na višjih šolah, pred izpitno komisijo v Cakovcu in še kje.

Kot vedno pri izpiti tudi tokrat ne gre vsem enako, nekaterim boljše, drugim slabše ali pa sploh ne. Vsi, ki so se odločili za izpopolnjevanje, so DALEČ PRED vsemi tistimi, ki so popolnoma brezbržni do vsakega izpopolnjevanja in učenja sploh.

Vsak zaposleni, ki je obiskoval tečaj, pa četudi neredno, je boljši kot tisti, ki se sploh ni malo ni potrudil in zanimal za svojo strokovnost.

Primeri se, da se sicer nekdo prijavi k tečaju, a ga sploh ni blizu (in ko čez leto ali dve zasledajo odgovornejša delovna mesta mlajši, vendar z večjim strokovnim znanjem), potem pa iz protesta vračajo članske izkaznice ZK, kar pač ne izboljšuje proizvodnosti in tudi ne varnosti pri delu. Večina poklicev (specializacij) v našem podjetju je takega značaja, da se morajo interesenti učiti praktičnega dela prav na delovnem mestu in ne v posebnih delavnicah, ker si ne morejo zamisliti, da bi lahko izobraževalni center imel za priučevanje še posebej elektrolizo ali kaj podobnega, kar pa je možno v podjetjih s serijsko proizvodnjo (TAM, Metalna in drugod). Vendar pa že površen pregled obratnih nezdod jasno pokaže, da se ponesreči predvsem težje največ, lahko bi trdili večina, tistih zaposlenih, ki nimajo

primerne strokovnega znanja. Ko bi se vsaj delno vsi zaposleni zavedali, da so pri vsaki delovni nezdodi najbolj oškodovani sami, saj je zdravje prvi in najvažnejši kapital vsakega izmed nas, bi bila udeležba na tečajih in seminarjih dosti večja, kot je.

Neprimerne in včasih tudi žaljive so pripombe članov naše delovne skupnosti, ki se samo zaradi udobja ne izpopolnjujejo, do svojih sodelavcev, ki jim je mogoče pri kakem izpitu spodletelo. Vsak tak kritikant naj si dobro zapomni, da se njemu kaj takega ne more pripetiti vse dotlej, dokler stoji ob strani in da je še dosti slabši, ker se sploh ne želi strokovno izobraževati.

Tudi naj ne bo preveč razočaran, če bo prej ali slej moral prepušiti svoje morda odgovornejše mesto sodelavcu, ki ga je »prehitel« v znanju in vztrajnosti.

Vsem, ki so v zadnjem času uspešno opravili izpite, iskrene čestitke, tistim, ki bodo dokončali v jeseni, priznanje nas vseh, a drugim, ki bi se jim lahko pridružili, pa se niso, pa vsaj dober zgled za v bodoče.

č-k

Knjiga uči in vzgaja

Že nekaj mesecev je okrog 50 pionirjev od 3. do 8. razreda pridno prebiralo knjige, delalo zapiske o prebranih delih, brskalo po življenjepisih pisateljev, ki so knjige napisali, in se učilo pesmic. Pripravljanje je bilo skrbno, vestno, vsaj pri večini učencev, kajti vsi so vedeli, da bodo svoje znanje o prebranih delih pokazali pred komisijo in dokazali, da so osvojili Ingoličevu bralno značko.

Končno je napolnil čas, Dan mladosti, 25. maj — praznik pionirjev in prebivalcev Kidričevega. Pionirjitekmovalci iz osnovnih šol: Stoperce, Majšperk, Ptujška gora, Cirkovce, Hajdina in Kidričevo so se zbrali v slavnostni dvorani TGA. Vsaka šola je prispevala točko za skupen program. Nepričakovano so nas obiskali še pionirji iz Prevalj, ki so zaigrali, zapeli in nam pripovedovali, kako se je začelo tekmovalništvo za bralno značko pri njih, ki so pravzaprav pobudniki te neprecenljive oblike kulturnega dela med pionirji. Prinesli so nam pozdrave s Koroške in nam poklonili lepo darilo. Bili smo presenečeni in srečni.

Po končanem programu je bila slavnostna podelitev bralnih značk in knjig, ki jih je za vse učence-tekmovalce poklonil sindikat TGA. Prepričana sem, da so bili pokrovitelji prireditve nagrajeni za svoje plemenito poslanstvo, če so se zazrli v sijoče oči in nasmejane obraze nagrajenih pionirjev!

Vrhunec prireditve za vse navzoče je bil nastop slovenskih književnikov. Obiskali so nas: France Bevč, Marička Znidaršič, Ela Peroci, Anton Ingolič in Leopold Suhodolčan. Prebirati zgodbe, kakor so »Luček in njegove šnore«, »Moj dežnik je lahko balon«, »Deček z dvema imenoma« in druge, je res užitek. Toda videti prave, žive pisatelje, ki so vse te lepe zgodbe in povesti za otroška srca napisali, je nepozabno, edinstveno doživetje! Pisatelji so nam brali svoja dela, tovariš Ingolič je pripovedoval, kako je ustvarjal »Sirote«, tovarišica Marička Znidaršič je prebrala nekaj svojih pesmi, pionirji pa so bili srečni.

Ob koncu so se prerivali do književnikov z veliko željo, da bi jih videli čisto od blizu, da bi jim stisnili roko, da bi se jim podpisali v knjige, ki so jih prejeli.

To bo spomin na naše prvo nepozabno srečanje. Prepričana sem, da je med mnogimi pionirji gledalci vzklila želja, da bi prihodnje leto bili med nagrajenci, pionirji tekmovalci pa so naredili trden sklep, da bodo zopet tekmovali. Vsi pa bodo vzljubili in ljubili slovensko knjigo, ki jim bo vzgojiteljica in učiteljica skozi vse svetle in senčne dni v življenju.

Prisrčna hvala vsem, ki ste imeli veliko razumevanje in posluš za naše in vaše otroke, ki so željni velikih doživetij!

S. Z.

... pišite nam

Petdeset novih članov ZMS v Kidričevem

Vsak mlad človek naj se tudi v poznejših letih spominja, ko je postal član mladinske organizacije! S to parolo pred očmi so letos mladinci naše tovarne in naselja sprejeli v svoje vrste petdeset pionirjev, učencev dveh sedmih razredov osnovne šole »Boris Kidrič«, Kidričevo.

Doslej so bili sprejemi pionirjev v mladinsko organizacijo, čeprav še tako dobro pripravljeno, brez prave toplote in prisrčnosti, ki naj jo čuti mlad

človek ob sprejemu med mladince. Zato so se letos mladinci v našem kraju odločili, da bodo končali s tradicijo sprejema pionirjev v dvorani restavracije v Kidričevem. Mogoče so bili taki sprejemi pred polno dvorano na oko lepi, nikakor pa niso dosegli tistega, kar bi morali. Tistim, ki so jim bili sprejemi namenjeni, so dali premalo, da bi v njih zbudili kakšno čustvo, ali pa jim pustili kakšne trajnejše lepe vtise.

Zato se prav nič ne bom zmotil, če zapišem, da se je večina otrok veliko bolj veselila prvega obhajila in birme, kot sprejema v mladinsko organizacijo. In zakaj se ne bi? Saj jim je cerkev lahko nudila mnogo več kot pa organizacija zveze mladine, ki je navsezadnje le predstavnik naše socialistične družbe. Ne bi sedaj razpravljali o zlaganosti cerkvenega blišča, ki ga ponujajo otokom, ker hočem nastopati le z dejstvi, ki pa so naslednja:

● mladega človeka je najlažje prepričati, toda kdor ga prepriča, ga ima;

● blišč — tak ali tak, na mladega človeka hitro naredi vtis. Vsak človek, tudi mlad, gre in ostane pri tistem, ki mu več ponuja, pa naj so parole take ali take;

● in slednjič: mlado drevo je najlažje upogniti ali ravnati, zakaj se potem ne bi držali te stare modrosti?

Vse to so mladi iz Kidričevega pravočasno spoznali. Sprejem pionirjev v mladinsko organizacijo so priredili tako, da se ga bodo vsi mladi, ki so zamenjali pionirske rutice z mladinskimi izkaznicami, še dolgo z radostjo spominjali. Sprejem so priredili 5. junija na gradu Štatenberg. Tam so najprej mladinci-taborniki postavili šotore, kjer so v nedeljo zjutraj sprejeli pionirje. Po krajšem počitku je bil program. Med programom, v katerem so sodelovali recitatorji in harmonikarji, so bili pionirji sprejeti v Zvezo mladine Slovenije. Po končanem programu so se mladinci, ki so bili sprejeti, skupaj s strejšimi kolegi zabavali z žogo in raznimi igrami. Po skupnem kosilu je spet sledila zabava do poznega popoldneva, ko so se mladinci vrnili v Kidričevo. V Kidričevem je mladinska organizacija pripravila novo sprejetim mladincem njihov prvi mladinski ples.

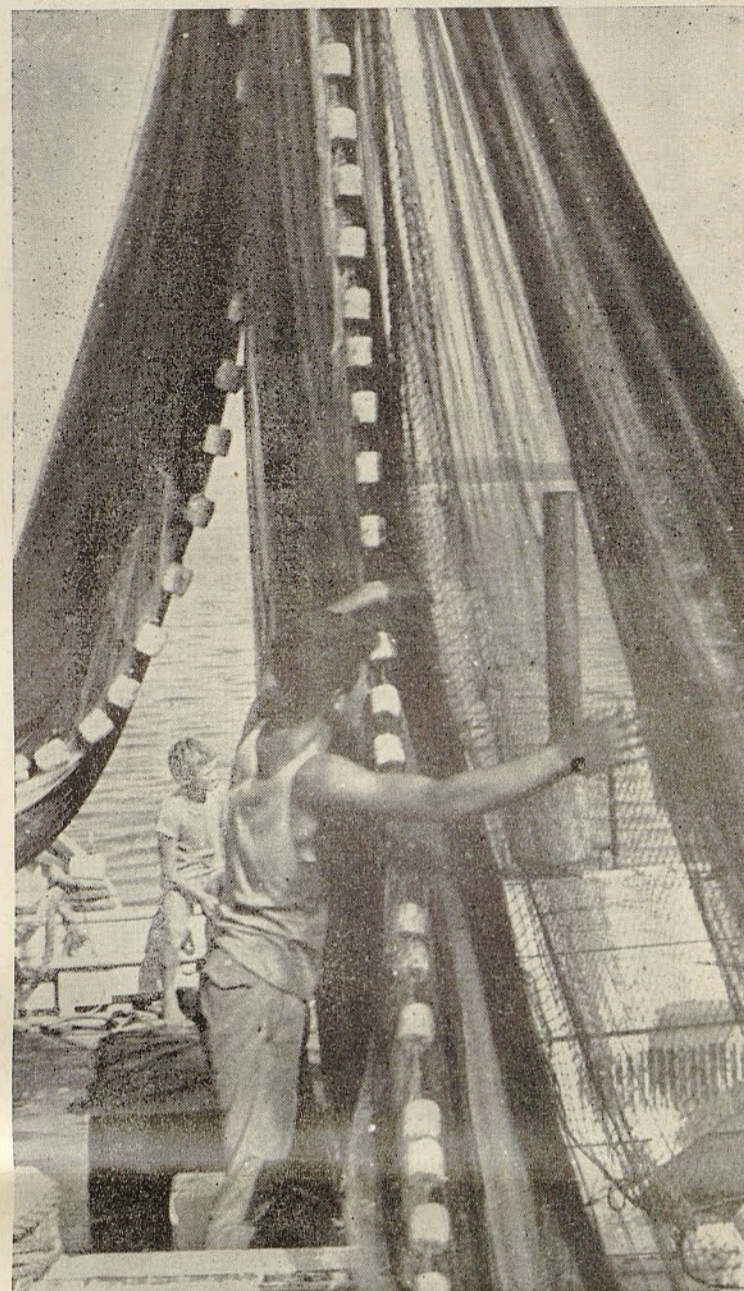
Letos so to prireditve organizirali mladinci le v povezavi

s šolo in taborniki. Finansirali so jo sami. Mladinci pa želijo, da bi sprejem pionirjev v taki obliki kot letos postal tradicionalen in da bi se mladincem pri organizaciji pridružile še SZDL, ZKS, TVD in druge organizaci-

je. Če bi se to uresničilo, bi mladim ljudem res lahko pripravili tak prvi stik z mladinsko organizacijo, da bi potem najbrž res raje hodili na mladinske sestanke kot pa k maši. Dof

Sam — Foto Stojan Kerbler

Zlaganje mreže — Foto Stojan Kerbler

Osnove jedrske tehnike

Osnove jedrske in atomske fizike

Dokaj časa je prevladovalo mnenje, da je atom najmanjši delec vsake snovi. Toda tudi atom lahko razstavimo na njegove sestavne dele. Najvažnejši del atoma je njegovo jedro, okrog katerega so razporejene elektronske lupine. Dimenzije atomov so v glavnem določene z zasedbo najbolj zunanje elektronske lupine, medtem ko je premer jedra praktično določen z njegovo maso. Za polmer jedra velja približno:

$$r = 1,3 A^{1/3} \times 10^{-13} \text{ cm}$$

A = atomsko masno število

Atom je razmeroma prazna tvorba, saj je razmerje med premerom atoma in premerom jedra velikostnega reda 10^4 do 10^5 .

JEDRO ATOMA

Najvažnejši del atoma je njegovo jedro. Osnovni gradniki jeter so protoni in nevtroni, ki jih imenujemo zato s skupnim imenom nukleone. Elektroni ne morejo biti stalno prisotni v jedru. Protoni in nevtroni imajo praktično enako maso. Medtem ko je proton obstojen delec, razpade nevtron izven jedra s časovno konstanto 15 minut. Ker živi nevtron v nuklearnem reaktorju le nekaj delcev milisekund, kvečjemu nekaj milisekund, lahko v vseh reaktorskih preračunih zanemarimo razpad nevtrona.

IZOTOPI

Lastnosti atomov so določene s številom protonov v jedru, kar imenujemo tudi zaporedno atomsko število prvine. Za lastnosti je-

der je važno razen tega še število nevtronov. Različna jedra iste prvine, torej jedra z istim zaporednim atomskim številom, toda z različnim številom nevtronov, se imenujejo izotopi. Skoraj vse prvine imajo po več izotopov, ki se lahko v nuklearnem pogledu med seboj močno razlikujejo.

OBSTOJNOST JEDER

Podobno kot so v atomu elektroni porazdeljeni v lupinah, so tudi nukleoni v jedru grupirani v lupinah (lupinasti model jedra). Posebno obstojna so jedra z določenim »magičnim« število nevtronov ali protonov.

V obstojnem jedru mora biti število nevtronov večje, kvečjemu enako številu protonov. Čim težje so prvine, tem večji mora biti presežek nevtronov. Za stabilno jedro je torej potrebna določena vezavna energija, ki je odvisna od števila nukleonov v jedru, površine jedra, električnega naboja jedra, razlike med številom nevtronov in protonov in nekoliko še od tega, ali so števila protonov in nevtronov parna ali neparna.

RADIOAKTIVNI RAZPAD

Če je jedro nestabilno (vezavna energija premajhna), potem pride v stabilno stanje na enega izmed sledečih načinov:

a) Preko razpada beta, t. j. odda pozitiven ali negativen elektron. Nevtron in enega ali več gama žarkov.

b) S tem, da odda delec alfa (pozitivno nabito helijevo jedro), ki je sestavljen iz dveh protonov in dveh nevtronov.

Z obema načinoma se vezavna energija jedra poveča. Pri nu-

klearnih reaktorjih imamo opravka z beta minus radioaktivnostjo, ker je vedno višek nevtronov.

Vsak radioaktiven razpad je slučajen proces, ki zavisi le od trenutnega stanja jedra. Verjetnost, da bo od prisotnega števila radioaktivnih jeter določenega izotopa v določenem časovnem obdobju razpadlo neko število jeter, zavisi le od števila prisotnih jeter. Verjetnost za razpad na enoto časa je konstantna za vsak radioaktivni izotop. Število razpadov na enoto časa imenujemo aktivnost. Enota aktivnosti $1\text{C} = 3,7 \cdot 10^{10}$ razpadov na sekundo.

CEPITVE TEŽKIH JEDER

Med težkimi jedri (zaporedno atomsko število je večje od 82), ki so vsa nestabilna, nastopa poleg ostalih možnosti radioaktivnega razpada (alfa, beta plus, beta minus) tudi cepitev jedra. Na ta način dobimo bolj stabilni jedri. Razlikujemo dvojne skupin takih težkih jeter.

Pri prvi skupini je verjetnost cepitve jedra istega velikostnega reda ali pa celo večja kot verjetnost za alfa razpad. Takih jeter v naravi ni več, pač pa med umetnimi prvini od kalifornija naprej. Proces imenujemo spontano cepitve.

V drugi skupini je verjetnost spontane cepitve za nekaj velikostnih redov manjša od verjetnosti za razpad alfa. Taki so uranovi izotopi U^{238} , U^{235} . Verjetnost je tako majhna, da v večini primerov ta proces lahko zanemarimo. Razpolovna doba spontane cepitve U^{238} znaša 1.10^6 let, za U^{235} pa 3.10^7 let.

Verjetnost za cepitev težkih jeter v primeri z ostalimi možnimi načini razpada pa raste, če povečamo vzbujevalno energijo jedra. To lahko dosežemo na različne načine (zelo energetskimi elektroni, z žarki gama, z nevtroni, s protoni in drugimi nabitimi delci). Izmed vseh teh načinov je tehnično pomembna le cepitev težkih jeter z nevtroni. V odvisnosti od energije nevtronov, ki je potrebna, da pri zajetju nevtrona pride do cepitve, razlikujemo dve skupini težkih jeter.

V prvo skupino spadajo jedra, ki se cepijo pri zajetju počasnih nevtronov. Ti so tehnično najpomembnejši, če jih lahko dobimo v zadostnih količinah in jih imenujemo »cepljivi materiali«. Med uranovimi izotopi sta to U^{235} in U^{233} med plutonijevimi pa Pu^{239} in Pu^{241} .

V drugo skupino spadajo jedra, ki se cepijo pri zajetju dovolj hitrega nevtrona. Taka jedra so torijev izotop Th^{232} in U^{238} . Posebno važen je U^{238} , saj je pomemben za vzdrževanje procesa cepitve v reaktorjih na naravnim uran. Materiale te skupine imenujemo »plodni materiali«.

Za materiale obeh skupin, se pa po navadi uporablja tudi skupen izraz »nuklearno gorivo«, ki ga v reaktorski tehniki skrajšamo na »gorivo«.

ZADETJE NEVTRONOV OB JEDRO

Ker dosežemo najpomembnejši in edini tehnični način povzročanja cepitev v reaktorju z zadetjem nevtrona ob jedro, bomo pogledali vse možne dogodke, ki lahko nastanejo pri tem.

Pri zadetju nevtrona ob jedro sta možna v osnovi dva dogodka: Prvič: nevtron se od jedra elastično odbije. Tak proces je elastično sipanje (elastičen trk).

Drugič: jedro ujame nevtron in pri tem odda nevtron jedru svojo vezavno in kinetično energijo. Dobimo jedro, ki je v vzbujenem stanju in ga imenujemo »vmesno jedro«. To jedro živi le kratek čas, nato pa po statistični verjetnosti razpade na različne načine. V stabilno stanje se vrne na sledeče načine:

a) V osnovno stanje prvotnega jedra se vrne tako, da odda nevtron z isto energijo, kot jo je imel prihajajoči nevtron. Proces imenujemo rezonančno elastično sipanje.

b) Vmesno jedro odda nevtron z manjšo energijo, kot jo je imel prvotni nevtron, preostanek energije pa odda jedro v obliki enega ali več žarkov gama in se s tem vrne v osnovno stanje. Proces imenujemo neelastično sipanje.

c) Celotno energijo vzbujanja odda jedro v obliki enega ali več žarkov gama. Pri tem dobimo težji izotop prvotnega jedra. Tako jedro je v mnogih slučajih radioaktivno in podvrženo zaradi viška nevtronov beta minus razpadom.

d) Pri lahkih elementih lahko vmesno jedro odda odvisno energijo z emisijo nabitega delca (proton, devtron, triton ali alfa delec).

e) Pri težkih jedrih emisija nabitih delcev ne pride v poštev, pač pa cepitev jedra. Jedro se razcepi v dva dela. Pri nekaterih težkih jedrih je to najverjetnejši proces.

(Nadaljevanje prihodnjic)

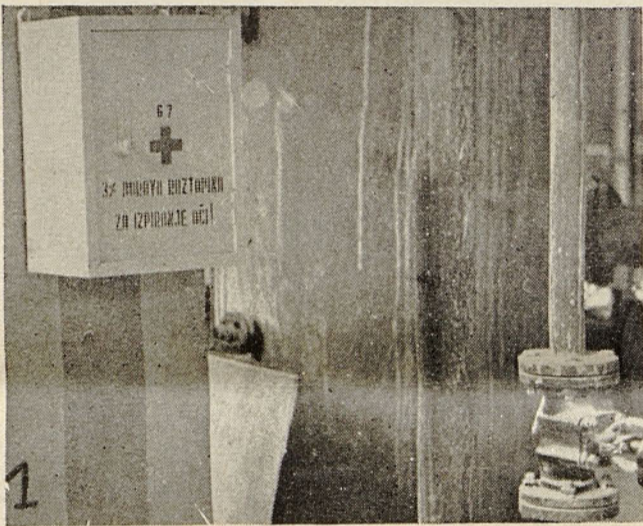
Brez varnega dela ne more biti visoke produktivnosti, ne more biti zadovoljstva in družinske sreče. V današnji številki objavljamo več sestavkov o varnosti in pomoči pri delu.

Preberite jih!

Kabine in omarice za prvo pomoč zoper opekline zaradi luga

V letu 1966 smo v obratih (glej sliko št. 2!) še ročna glinice in elektrolize na dostopnih mestih v neposredni bližini naprav, kjer je lug, razmestili stenske omarice (glej sliko št. 1!). V teh omaricah so steklene bučke s pipetami in polnjene s 3% borovo kislino.

(glej sliko št. 2!) še ročna posoda, napolnjena prav tako s 3% borovo kislino. Vsaka kabina ima svojo zaporedno številko (glej sliko št. 2!), ki med drugim služi tudi za obveščanje v primeru nesreče, kot npr. za telefonski poziv nekega delavca

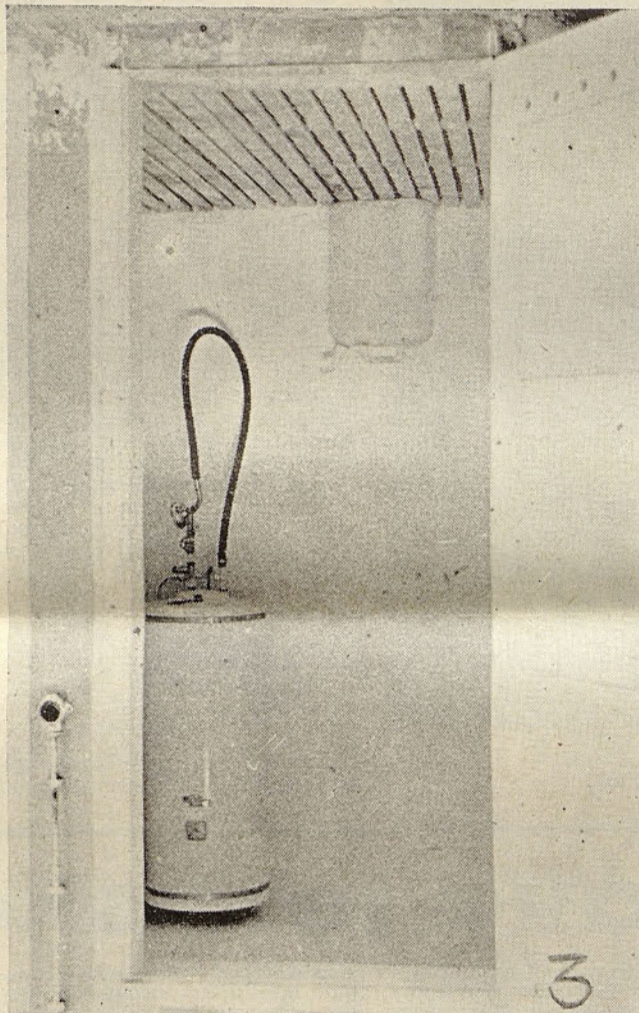

Tam zaposleni delavci so seznanjeni s temi omaricami in prav tako z njihovo uporabo. Zraven tega pa bi še poudaril, da je treba omenjeno 3% borovo kislino uporabljati redno in tudi v primerih, ko so opekline zelo male odnosno ko obsegajo le male površine kože. Pr-

v obratni ambulanti: »Pri kabini št. 2 je ponesrečenec, polit z lugom«. Ta poziv obvesti obratno ambulanto, ki prav tako pozna in ve, kje so kabine in ki pošlje takoj zdravstvenega delavca h kabini.

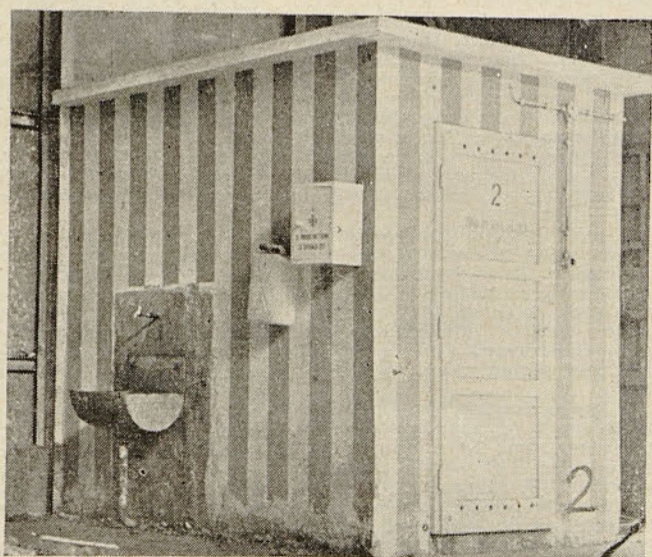
Notranjost kabine se vidi na sliki št. 3. V njej je boj-

ki ima zraven opisa inventarja, zaposleni v obratih, tarja kabine tudi proste li- kjer je lug, prejeli »Navodil- ste, kjer se vpišejo vzroki, la za prvo pomoč, zoper

zakaj je bila kabina tega opekline, nastale z lugom«. dne odprta. Ta navodila pa dobi tudi na novo sprejeti delavec.

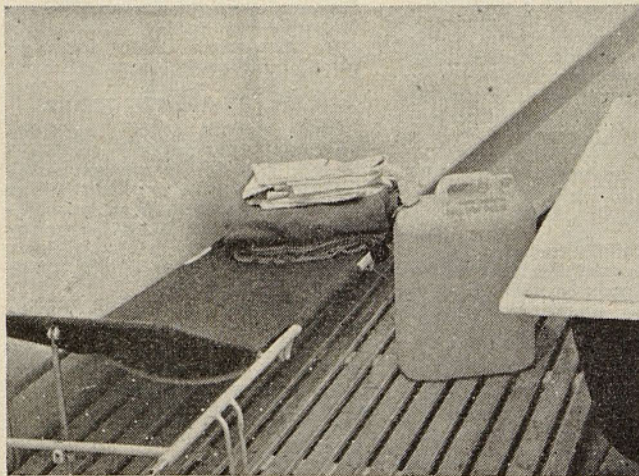
Cetrta slika prikazuje notranjo opremo večje kabine, ki ima zraven že prej omenjene opreme še kad s 3% raztopino borove kisline, no- Znanje prve pomoči proti opeklina pa se redno obnavlja periodično s testiranjem in prav tako je snov

venstveno je treba zdravilo uporabljati pri opeklinah oči. Za primere pa, ko je opečena večja površina kože, imamo zraven tega še za takojšnje izpiranje in nevtraliziranje luga tudi zidane in pločevinaste kabine, kjer je zraven zidne omarice

ler s stalno toplo vodo, ki je opremljen s cevnim podaljškom z razpršilcem. Leta služi za izdatno izpiranje opečenih površin kože. Zraven tega je v prostoru tudi točna posoda s 3% borovo kislino. Na notranji steni za vrati je obešen tudi zvezek,

silo, dve odeji in dve rjuhi. Te odeje in rjuhe služijo za odevanje ponesrečenca. Pri- pominjam še, da so vsi de- za prvo pomoč proti lugom sestavni del učnega programa za PKV, KV in VKV delavce v podjetju.

Dopisujte

v

ALUMINIJ

Polepšanje delovnega okolja

Na razpoložnje ljudi in njihovo produktivnost deluje tudi okolje, v katerem delajo. Zato delovni organizaciji ne sme biti postranska stvar organizacija polepševanja delovnega okolja, prostorov, ki so namenjeni malici in počitku, ter prostorov za osebno higieno.

Četudi so v podjetju zelo stari in neprimerni prostori, znajo strokovnjaki za barve doseči včasih kar neverjetne uspehe. Barvanje zidov in mnogoštevilnih cevi, ki so napeljene skozi prostore podjetja, nekaterih strojnih delov in zaščitnih naprav z ustreznimi barvami pomaga, da so ljudje dobro razpoloženi. Garderobe in prostori za umivanje ne smejo biti sivo pobarvani, saj taki prostori učinkujejo zelo mračno. Barvanje z različnimi barvami, okrasitev s cvetjem, ogledali, namestitvijo primer- nih stolov ali klopi, namešča- nje improviziranih polic za odlaganje raznih malenkosti — vse to bo povzročilo, da se bodo ljudje počutili bolj vedro in prijetnejše, ko bodo prihajali na delo.

Strokovnjaki za produktiv- nost dela pa posvečajo mnogo pozornosti tudi glasbi. Čeprav je o tem mnogo različnih mnenj, vsi priznavajo nekaj osnovnih stvari: glasba ne sme biti preveč bučna, ogibati se je treba petju, ritem ne sme biti preveč hiter itd. Vendar pa moramo biti pri uvajanju glas- be zelo previdni. Namesto da razbija monotonost, umirja ljudi in usklaja delovni ritem, lahko neustrezna glasba privede ljudi do nevroz, ki delujejo negativno na razpoložnje in učinek.

Seveda je še mnogo stvari, ki lahko naredijo delovno oko- lje prijetnejše in lepše. Če pogledamo, kako to delajo na zahodu, vidimo, da smo na tem področju še pravi šolarji. To- rej lahko tudi pri nas še ve- liko naredimo. Sicer pa so nam naši razvitejši sosedje že dav- no pokazali, da to ni stran vržen denar, temveč so to sredstva, ki se bogato obre- stujejo.

Leto uspehov NK „Aluminija“

Sezono 1965/66 lahko imenujemo »sezona NK Aluminija«, Dober plasman v jesenskem delu je bil le delček vseh uspehov, ki so afirmirali naše moštvo, kot v Sloveniji, tako v drugih republikah.

Ko je »Aluminij« z zmagami proti »Mariboru« 2:1 in »Olimpiji« 3:2 prišel v osmino finala največjega nogometnega tekmovanja pri nas, so se številni športni delavci po državi v začetku spraševali: »Aluminij — kakšen klub je to?« Fantje v

je zapustil igrišče visoko porazen — 5:0. S to zmago, eno kolo pred koncem — si je »Aluminij« priboril pravico do kvalifikacij za vstop v II. zvezno ligo.

Ko si je »Aluminij« praktično in teoretično zagotovil prvo mesto, sem zaprosil predsedni-

Naslov prvaka Slovenije je že v žepu, novi cilj pa je plasman v II. zvezno ligo. Vsi člani odbora in igralci se zavedajo naloge, ki so si jo zadali in obljublajo, da ne bodo razočarali. Vsem članom delovnega kolektiva,« je dejal tov. Komelj,

— Srečko Muršec je bil verjetno eden najboljših strelcev. Dober dribler, neusmiljen v obrambi, nevaren v kontra napadu, član amaterske reprezentance Slovenije.

Lovro Mesarič, najstarejši v moštvu, je primer, kako se je treba boriti za klubске barve. Na igrišču deluje kot mladenič, je največja ovira za napade nasprotnika.

— Anton Satler, visok, odlično igral z glavo, dober kot »zvezni« igralec in kot branilec, manjka mu ostrina.

— Stane Loboda, eden od največjih borcev v moštvu. Dobro igra z glavo, fizično zelo dobro pripravljen, malo slabše obvlada tehniko.

— Drago Knežević, igral skoraj na vseh mestih v ekipi — vedno soliden.

— Hinko Vodušek, »zvezni« igralec velikih kvalitiet, včasih

malodušen in igra s tremo; član amaterske reprezentance Slovenije.

— Života Markovič, veliki radius kretanja, igra odlično z glavo in ima močan strel. Včasih neprecizen in dekoncentriran. Član amaterske reprezentance Slovenije.

— Živojin Milosavljevič, najmanjša figura v ekipi, obenem najbolj simpatična, hiter in nesebičen v igri. Slaba stran je, da ne strelja na gol.

— Ludvik Spohonja, raznovrsten igralec, strelja močno in dokaj precizno, v trenutkih prevelik solist. Član amaterske reprezentance Slovenije.

— Ivan Krnič, kompletan, zelo dober igralec, ki večkrat poskuša vse sam narediti. Bolj kolektivna igra bi prinesla sadove njemu in moštvu. Član amaterske reprezentance Slovenije.

— Čedo Todorovič je večkrat na različnih mestih zamenjal nekatere igralce v moštvu.

Vsak moment so bili pripravljeni stopiti v ekipo: vratar Michael Kramberger, ki se je znova aktiviral, ter mladi napadalec Vlado Plajnshek, ki dosti obeta.

Želimo našim fantom veliko sreče na največjem izpitu, ki jih čaka. V. V.

Negovorno moštvo naše tovarne, prvak Slovenije za leto 1965/66. Stojijo z leve proti desni: tehnični vodja Repič, Bračić, Markovič V., Vodušek, Krnič, Satler, Mesarič, Markovič Z., Spohonja, Božank in trener Kurilič. V drugi vrsti: Muršec, Mitrovič, Knežević, Teodorovič, Tkalec, Plajnshek, Milosavljevič. Na sliki manjka Loboda, ki je poškodovan.

belih majicah in rdečih hlačkah, katerih barva simbolizira aluminij in boksit in našo tovarno, so uspeli zainteresirati športno javnost. To je bil prvi korak k veliki afirmaciji.

Igralci in odbor »Aluminija« niso zaspali na teh lovorikah. Vsi skupaj so nadaljevali s pripravami za spomladanski del tekmovanja v SNL in po tistem upali na nov uspeh, prvo mesto med najboljšimi klubi Slovenije.

V samem začetku spomladanskega dela tekmovanja je prišlo do velike zmede. Kompletno XIII. kolo SNL je bilo preloženo na drugi termin. »Slučajno« se je zgodilo, da bi v tem kolu »Aluminij« moral nastopiti v Kranju proti direktnemu tekmecu za prvo mesto »Triglavu«. Ta »slučaj« je omogočil, da je pet igralcev »Triglava« popolnoma ozdravelo oziroma da so dobili pravico do igranja.

V takšni situaciji je izgledalo, da bo »Aluminij« izvelel krajši konec, posebej pa tedaj, ko je v preloženih tekmih izgubil obe točki proti »Triglavu«. Igralci niso mogli zdržati takšnega psihičnega pritiska in so popolnoma odpovedali v tej tekmih. Razen tega je še športna sreča obrnila hrbet našim fantom. Imeli so številne priložnosti za gol in bi lahko celo zmagali, čeprav je dopisnik »Dela« pisal o veliki premoči »Triglava«.

Ta spodrsrljaj, edini v spomladanskem delu tekmovanja, je bil velika šola fantom v belih majicah. Do konca tekmovanja so igrali vedno dobro in niso več dovolili nobenih preseženj.

Promocija moštva naše tovarne za prvaka Slovenije v nogometu za leto 1965—1966 je bila pred domačo publiko na tekmi proti »Rudarju« iz Trbovelj, ki

ka NK, da za bralce tovarniškega lista pove nekaj o preteklem tekmovanju in nadaljnjih načrtih.

Tov. Ljubo Komelj je povedal: »Naše moštvo, ki je sestavljeno samo iz delavcev naše tovarne in 4 študentov, je disciplinirano izpolnjevalo naloge tehničnega vodstva in trenerja, kar jim je skupno z njihovim znanjem in borbenostjo prineslo ta pomembni uspeh. Moramo omeniti še to, da so se igralci zavedali svojih nalog in od-

»se zahvaljujemo za razumevanje in pomoč, ki smo jo ves čas čutili, in želimo, da bi nas še naprej spodbujali in nam pomagali. Obisk gledalcev ni bil tako majhen, želimo pa, da bi bil v času kvalifikacij še večji, ker so gledalci važna komponenta uspeha,« je končal tovariš Komelj.

Pod vodstvom trenerja Antona Kuriliča in tehničnega vodje Janka Repiča so zastopali barve »Aluminija« naslednji igralci:

Napadalec Markovič v akciji

govornosti pred delovnim kolektivom tovarne aluminija, katere barve zastopajo in ki jim je finančno pomagala v tem tekmovanju.«

V nadaljevanju je tov. Komelj povedal: »Mislím, da je dosti že narejenega, ampak da se ni treba ustaviti na pol poti.

— Vrtar Rudolf Bračić, elastičen, siguren na gol črti, bil je zanesljiva zadnja obramba.

— Na dveh tekmah je branil Maks Božank, požrtvovalni, neustrašni vratar.

— Anton Tkalec, hiter in brezkompromisen borec ni bleščal, bil pa je vedno zanesljiv.

V. republiško prvenstvo v jadralnem letenju

Od 25. maja do 5. junija je bilo na ptujskem letališču v Moškajncih zelo živahno. Dve razpeti padali na prostoru zraven hangarja sta budili pozornost mimoidočih. Omenjeni padali pa sta dajali le senco šotrom v katerih so 10 dni prebivali pomočniki, rezervni tekmovalci in šoferji, medtem ko je 10 tekmovalcev 5. republiškega prvenstva v jadralnem letenju hodilo prenočevat na Borl.

Ob otvoritvi prvenstva 25. maja, na kateri so bili tudi predstavniki našega kolektiva, je predsednik Aero kluba Ptuj Tone Zagar med drugim povedal, da bi to peto prvenstvo moralo biti že lani, vendar ga zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bilo mogoče realizirati.

Naslednji dan, 26. maja, se je v borbo za čim večjo hitrost v trikotniku Ptuj — Murska Sobota — Maribor — Ptuj spustilo osem tekmovalcev. Dva sta namreč predolgo odlašala s startom in ker se je vreme pokvarilo, sta pristala kar nazaj na letališče. Omenjeno poslabšanje vremena pa je preprečilo tudi drugim tekmovalcem, da bi obleteli cel trikotnik. V takem primeru se potem upošteva, kdo je dalje prijadral, to pa je bil prvi dan tekmovalcev Aero kluba Ptuj Matevž Cestnik, ki je pristal v Trnovski vasi na poti iz Murske Sobote v Maribor. Vsi ostali so bili »krajši«: Botolin, kasnejši zmagovalnik, si je s pristankom v Lenartu zagotovil 3. mesto, medtem ko je Ljubljančan Zakelj, favorit tega tekmovanja, ki je edini uspešno že predtem tekmoval na državnih prvenstvih, pristal v Radenci. Vseh osem tekmovalcev je ta dan pristalo izven letališča in so jih morali z avtomobili in s primernimi prikolicami pripeljati nazaj na letališče.

Podobno je bilo še šest tekmovalnih dni. Izjemoma je bilo dobro vreme v nedeljo, 29. maja, ko so vsi razen enega prišli na cilj v Zagreb, Cestnik pa je to razdaljo prejadral celo dvakrat. Največjo hitrost je to nedeljo dosegel Vine Zakelj, in sicer 83 km/h, kar pa je bila tudi največja dosežena hitrost na vsem prvenstvu. Zato je na svečanem zaključku sprejel pokal uredništva Večera.

Razmeroma slabi vremenski pogoji niso omogočali daljših preletov. Največji trikotnik pa je meril po obsegu 142 km (Ptuj — Maribor — Celje — Ptuj) in ga je edini obletel

član AK Ptuj Jože Botolin, ki si je s tem preletom priboril I. mesto v skupni razvrstitvi in ga nato do konca prvenstva tudi obdržal. Botolinu, 22-letnemu gradbenemu inženirju — doma iz Lovrenca na Dravskem polju, je bil najnevarnejši klubski kolega Matevž Cestnik, ki je od sedem tekmovalnih dni bil trikrat prvi. Zaradi taktične napake v drugem tekmovalnem dnevu, ko ni dobil niti ene točke, pa je v končni uvrstitvi zavzel le tretje mesto. Drugo mesto je zasedel jadralnik iz Alpskega letalskega centra Lesce-Bled Mirko Šoštarčič, ki se je izkazal posebno v preletih na relaciji Ptuj — Celje. Favorit Zakelj pa je v končni uvrstitvi zasedel 7. mesto, čemur je botrovala tudi smola: zaradi poškodbe jadralnega letala pri transportu iz hangarja ni mogel en dan tekmovati. Končni vrstni red je naslednji:

1. Botolin (AK Ptuj) 4.147 točk, 2. Šoštarčič (ALC Lesce-Bled) 4.657, 3. Cestnik (AK Ptuj) 4.503, 4. Adam (AK Maribor) 4.229, 5. Seražim (ALC Lesce-Bled) 3.727, 6. Taler (AK Ljubljana) 3.587, 7. Zakelj (AK Ljubljana) 3.506, 8. Kočevar (AK Celje) 2.550, 9. Stopar (AK Ljubljana) 2.414, 10. Horvatič (AK Murska Sobota) 162.

Ob zaključku prvenstva se je predsednik Zveze letalskih organizacij Slovenije Venčeslav Jeras posebej zahvalil članom AK Ptuj za uspešno organizacijo in izvedbo prvenstva. Nato je bil za številne simpatizerje letalskega športa, ki so prišli na svečano razglasitev rezultatov, še prikaz letenja oziroma letalski miting v malem. Ze pred tem je največje zanimanje vzbudilo novo letalo »Libis-180«, ki ga je ptujski aero klub dobil po dveletnem čakanju prav med tekmovanjem. Za to letalo kot za jadralno letalo »Delfin«, je prav naš kolektiv prispeval sredstva. Novo jadralno letalo je prišlo v Moškanjce šele po prvenstvu in je zato moral Botolin tekmovati na izposojenem letalu iz Ljubljane. Novo trisedežno letalo Libis-180, ob svečanem prevzemu so ga krstili z imenom »Janko«, že služi svojemu namenu; z njim se lahko popeljejo turisti in si iz ptičje perspektivne ogledajo v kratkem času Dravsko dolino, Slovenske gorice pa tudi lepi Trakoščan, popeljejo se pa lahko tudi tisti, ki jim je do tega, da vidijo in občutijo kako je to — leteti.

Strokovna knjižnica

V mesecu marcu, aprilu in maju 1966 so prispeli v strokovno knjižnico sledeči strokovni časopisi in knjige:

STROKOVNI ČASOPISI:

Tehnika št. 3, 4, 5, 6 — 1966 — Beograd
 Kemija u industriji št. 2, 3, 4 — 1966 — Zagreb
 Hemijska industrija št. 3, 4, 5 — 1966 — Beograd
 Pregled št. 1, 2; 3, 4, 5 — 1966 — Ameriška ambasada Beograd
 Elektrotechnische Zeitschrift A št. 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 — 1966 — Berlin
 Elektrotechnische Zeitschrift B št. 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 — 1966 — Berlin
 Funkschau št. 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 — 1966 — München
 Elektronik št. 2, 3, 4, 5 — 1966 — München
 Angewandte Chemie št. 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 — 1966 — Weinheim
 Chemie Ing. Technik št. 2, 3, 4, 5 — 1966 — Weinheim
 Metall št. 3, 4, 6 — 1966 — Berlin
 Cvetne metali št. 2, 5 — 1966 — Moskva
 Aluminium št. 2, 3, 4 — 1966 — Düsseldorf
 Aluminium revue št. 2, 3, — 1966 — Francija
 AEG Mitteilungen št. 1, 2 — 1966 — Berlin
 Elektro und Maschinenbau št. 4, 5 — 1966 — Wien
 Brown Boweri Mitteilungen št. 1/2, 4/5 — 1966 — Baden

STROKOVNE KNJIGE:

Št. 1413 — Kovinotehna Celje — Katalog orodja 1
 Št. 1415 — 1421 — Viktor Savnik — Tehniško risanje
 Št. 1422 — Zoran Kant — Ispiranje i uparivanje
 Št. 1423 — V. Petrovič — Uput u proračun transformatora

Št. 1424 — Robert Lendi Priručnik za elektroniku
 Št. 1425 — Ing. V. Ciganjek — Izolacija protiv vode
 Št. 1426 — R. Marej — Uvod u nuklearnu tehniku
 Št. 1427 — Ing. B. Furundžić — Zbirka tehničkih propisa u građevinarstvu
 Št. 1428 — Georg Garboe — Građevinske mašine i građenje
 Št. 1429 — T. Beritić — Medicina rada
 Št. 1430 — W. Kafkc — Der Transduktor — ein Baustein der Automatisierung
 Št. 1431 — AEG — Transistoren in der Industrie
 Št. 1432 — Martin J. Beckmann — Lineare Planungsrechnung
 Št. 1433 — H. P. Kunzi — Nichtlineare Planungsrechnung
 Št. 1434 — 1458 — Dr. M. Ivčić — Zaštita na radu
 Št. 1459 — Kovač — Tehniško črtanje
 Št. 1460 — D. J. Kotnik — Slovensko-francoski slovar
 Št. 1461 — Dr. J. Pretnar — Francosko-slovenski slovar
 Št. 1462 — Metalburo Zagreb — Jugoslavenski čelik
 Št. 1463 — B. Blagojević — Pravni odnosi između komiteta i špeditera
 Št. 1464 — J. Hazard — Jednobrazno trgovački zakonik SAD
 1465 — 1469 — Privredni pregled — Leksikon robe
 Št. 1470 — Iskra — Katalog Iskra I.
 Št. 1471 — Iskra — Katalog Iskra II.
 Št. 1472 — Ing. F. Piwinger — Regelungstechnik für Praktiker
 Št. 1472 Ing. F. Piwinger — Einführung in die Dynamik selbsttätiger Regelungssysteme
 Št. 1474 — B. Popović — Zbornik rešenih problema iz elektromagnetike

Najti in preprečiti nevarnost!

(Nadaljevanje s 3. strani)

b) So v zadnjih 6 mesecih pregledali vse dele naprav za dviganje?

c) So vse naprave za zaustavljanje in vse vrvi na dvigalih v brezhibnem stanju?

d) So osebe, ki delajo na dvigalih in podobnih napravah, do-

volj primerne temu delu in imajo predpisani izpit?

8. Električni tok
 a) Ste morali prijaviti kakšne okvare na električnih dovodih ali drugih električnih napravah?

b) Ste v zadnjih treh mesecih pregledali vse prenosne električne naprave?

9. Vročina, para, komprimiran zrak

a) So vsi ventili, spoji zado-
 sti priviti?

b) Ali je pri vas neizolirana vroča cev ali kakšna druga vroča površina?

c) Uporabljate komprimiran zrak s polno varnostjo?

10. Požar

a) Vedo vsi delavci in novinci za alarm proti požaru in kaj morajo storiti v tem primeru?

b) Ali znajo pravilno ravnati in uporabljati razne protipožarne aparate?

c) ali redno pregledujete vse protipožarne aparate v podjetju?

d) Ali ustrezno uporabljate in shranjujete lahko vnetljiv material?

11. Čistoča in zdravje

a) Ali je v vašem oddelku omarica prve pomoči s potrebnimi zdravili in drugim sanitetnim materialom? Ali je kdo v vašem oddelku izučen za nudenje prve pomoči?

b) So novi delavci obveščeni, kje je ambulanta za prvo pomoč?

c) Vam je znano, kolika je maksimalna in minimalna temperatura v mejah vašega delovanja in kakšno je prezračevanje v tem delu tovarne?

d) Kdaj ste zadnjikrat čistili prostore in zidove?

e) Obstajajo težave z odvodom tekočih materialov z delovnega mesta?

f) Ste pregledali sanitarne naprave (stranišča, kopalnice, umivalnice itd.) kakor tudi garderobe in kako je s pitno vodo?

g) Ste obveščeni o možnem škodljivem vplivu novih materialov na zdravje delavcev? So vam znani principi varnega poslovanja z novimi materiali?

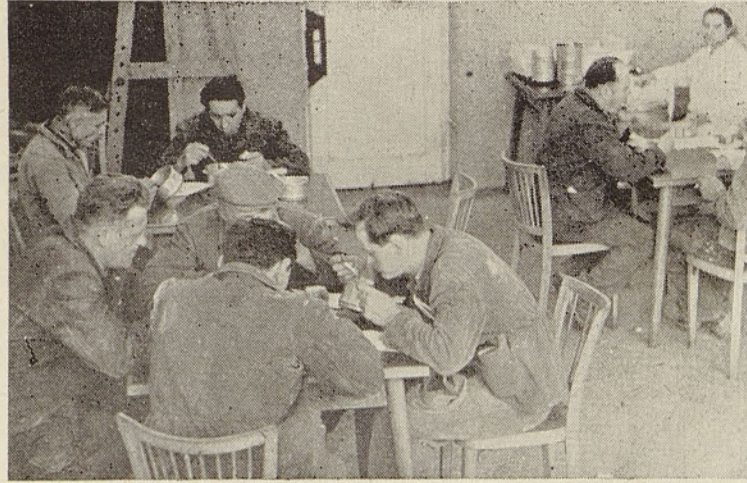
h) Imajo naprave za vsrkavanje prahu in podobno zadostno kapaciteto in ali so v brezhibnem stanju?

12. Zaščitna obleka

a) Uporabljajo delavci ustrezne osebne zaščitne pripomočke in obleke proti prahu, izhlapevanju, dimu, padajočim predmetom, nato proti nevarnosti v zvezi s poslovanjem z materialom, ki razjeda in povzroča opekline?

b) So vsi obrambni pripomočki brezhibni?

Poskusite na osnovi teh vprašanj preučiti, kakšen je položaj varnosti v vašem podjetju, na delovnih mestih in drugje.

Pri malici v sanitarni II

Pesem o revoluciji

I.

Prišel zdaj je tisti čas
 k nam v to deželo,
 ki si ga od nekdanj že
 to ljudstvo je želelo.

II.

Pradedi naši davni
 sinove so hrabrili,
 po njih so tudi nas tako
 očetje to učili.

III.

Vsi složni bratje bodimo,
 po stezi eni hodimo,
 po poti, ki nam kaže je
 odločna naša Partija.

IV.

Tiran v deželo našo
 prihrumel je kot pošast,
 da bi to ljudstvo naše
 pahnil v propast.

V.

Požigal, plenil, ropal
 po naši je deželi,
 od mučenja in groze
 smo skoraj obnemeli.

VI.

Pošiljal nas v taborišča
 tja daleč v dom tiranov je,
 kjer tudi marsikomu
 odbila zadnja ura je.

VII.

Vodil nas je na morišča
 v tuje kraje nas pregnal,
 o, gorje še tebi, človek,
 ki doma si še ostal!

VIII.

Gorje ti v izgnanstvu,
 gorje v domovini,
 oj, človek naš — kaj čakaš?

Vstani

in upri se tej zverini.

IX.

V gozdu listje tiho je šuštelo
 in klic je gozda ljudstvo
 razumelo:
 za svobodo našo naj vsakdo stopi
 v bran,
 naj vsak bo hraber in zvest
 partizan.

X.

Povsod začeli so bojni se pohodi;
 naj teče kri vroča, željna
 po svobodi.
 Narod naš naj vodi zvezda
 petokraka!
 Samo naprej, naprej — nazaj
 ni več koraka.

XI.

In bojni klic se širi in širi
 od Beograda do Ljubljane,
 Skopja in Jadrana,
 na juriš, na juriš, bratje mili,
 dokler ta borba ni končana.

XII.

Saj branimo mi svojo drago
 domovino
 in davno željo naših dedov
 le vršimo,
 boj se bije, bije besno in srdito,
 saj na čelu z nami je naš
 tovariš Tito.

XIII.

Naj sovražnik vidi, da tu smo
 gospodarji mi,
 da znamo za svobodo se boriti
 in po zmagi naši naj nikdar
 ne skuša
 naše sreče blage še kdaj kaliti.

XIV.

Njim pa, ki so v borbi padli,
 darovali tam življenja svoja,
 njim darujmo svojo srečo,
 ki brez nje jim ni pokoja.

XV.

Saj za nas ljubezen njih
 je bila čista — prava,
 zato živijo tu med nami,
 njim naj večna bode slava.

XVI.

Mi pa, ki še ostali smo
 na razvalinah domovine,
 učimo se in delajmo,
 da dom si nov zgradimo.

XVII.

Dom naš novi čvrsto že stoji
 sedaj,
 saj vzdign v trdo sivo skalo je,
 v njem prebiva vodstvo naše,
 armada, učeni in delovni ljudje.

XVIII.

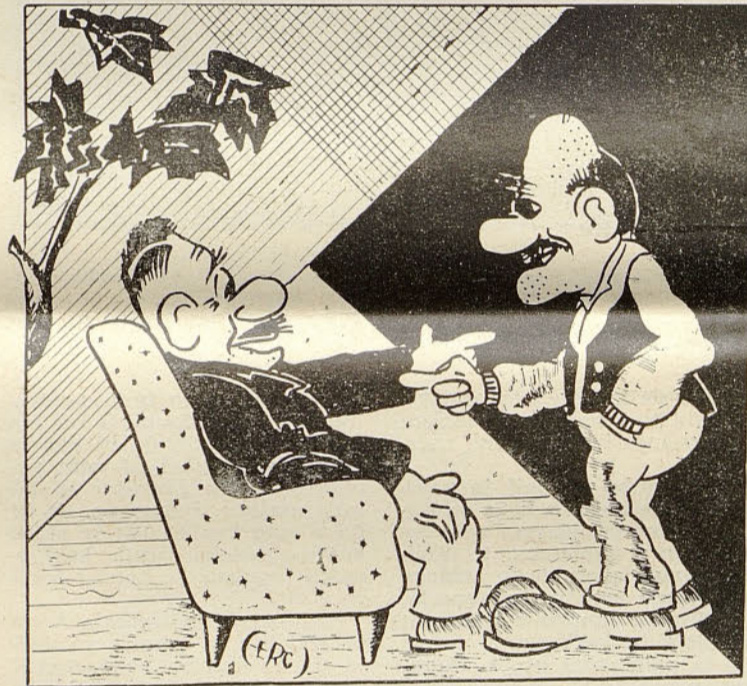
Zdaj orjemo si polja naša,
 gradimo ceste, mesta in vasi
 in v tovarnah naših
 sami smo gospodarji mi.

XIX.

Po Jadranu našem plavem
 spet plovemo ponosno mi,
 po dolinah in gorah pa
 pesem naša zdaj doni.

XX.

Da kovači smo od svoje sreče,
 to ves širni svet naj zna,
 zato živi naj naša močna
 nova Jugoslavija.

Ti predlagaj mene, jaz bom pa tebe...

Med zasluženim počitkom